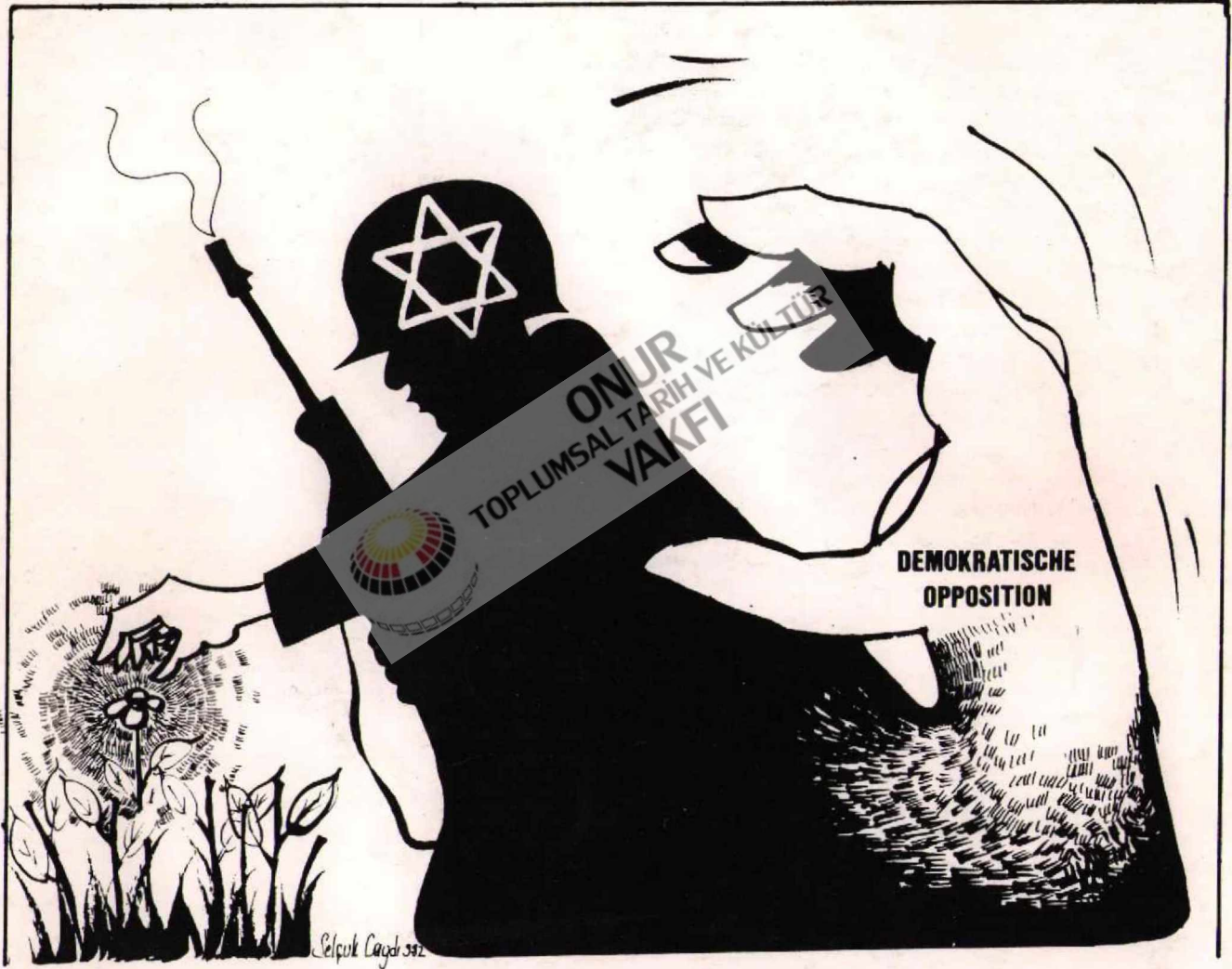

YABANEL

KÜLTÜR VE SANAT DERGİSİ

BU SAYIDA:

ALİ, AZAD CAN, BAHATTİN GEMİCİ, CAN YOKSUL, CEMİL, DÜŞKÜNİ, DEMİR KARAKOYUN
EMEKCİ, ENVER GÖKÇE, FERHAT TAŞÇI, FETHİ SAVAŞÇI, GARİP ŞAHİN, GÖLTEKİN
GÖLTEKİN EMRE, HASAN DEVRAN, HAYRİ BARDAR, MUSTAFA ÖNAL, KEMTERİ, ZAMANI
Ö. BAŞARGAN, Ö. AKÇÖLTEKİN, ÖZGÜR SAVAŞÇI, ŞENOL GÜREL, TODOR KASAP, VEHBİ
BARDAKÇI, YAVUZ AKÖZEL, YILMAZ GÜNEY, YURTSEVER, YÜKSEL ÇAĞLAR.

sayı 13

Bu Sayıda

.Ben sanattan ne anlıyorum/Enver Gökçe.....	1
.Mesaj/Yılmaz Güney.....	2- 3
.İki şiir/Azad Can.....	3
.Deliler Ülkesi/Vehbi Bardakçı.....	4-5
.En büyük anarşist/Vehbi Bardakçı.....	5-6
.Üç şiir/Bahattin Gemici-Demir Karakoyun.....	6
.Şiirin ilkeleri mi olur?/Fethi Savaşçı.....	7-8-9
.İki şiir/Özgür Savaşçı-Hasan Devran.....	9
.Toplumsal-sanatsal sorunlara genel bir yaklaşım ve yol.....	10-11
.Bir şiir/Önal Akçöltekin.....	11
.Halk şiirinde gerçekçilik ve Rıza Zelyut/Can Yoksul.....	12-13
.Bir öykü/Yavuz Aközel.....	14
.Üç şiir/Can Yoksul-Şenol Gürel-Mustafa Önal.....	16
.Fıkralar/Ferhat Taşçı-Hayri Bardar.....	17
.İki şiir/Düşküni-Emekçi.....	18
.Uzun ince bir yoldayım Gidiyorum gündüz gece/Yurtsever.....	18
.Bir şiir/Garip Şahin.....	19
.Dört şiir/Zamani-Gültekin-Kemteri.....	20
.Masal/Türkçesi:Özdemir Başargan.....	21
.Kısa-Kısa.....	23
.Kimin için ve nasıl bir tiyatro/Azad Can.....	24
.Bir kez daha/YABANEL.....	25

YABANEL YAYINLARI'nın ilk kitabı YABANELDE HALK OZANLARI 3,5 DM. posta pulu karşılığında dergimizin adresinden temin edilebilir.

YABANEL

kültür ve sanat dergisi

Sorumlusu : M. Demir

Abone ve yazışma : Postfach 110321
Adresi : 1000 Berlin 61

Abone şartları : Altı aylık 10 DM
Yıllık 20 DM

Abone masrafı : YENİ KONTA NUMARAMIZ:
Postscheckkonto Nr.
452703-100
Postscheckamt Berlin/West

postalanır.

BEN SANATTAN NE ANLIYORUM?

BENVER GÖKÇE

Ben sınıf edebiyatı yapıyorum.

Türk halkının hayatın her dönemde aktif olan, güzel olan, büyük olan bu halkın sanatını yapmaya çalışıyorum.

Bence sanat herşeyden önce bu sınıfın yaşam kavgasındaki gücünün kudretini ortaya koymasındadır.

1940 yılına gelinen zamanlarda Türkiye'de çeşitli sanat görüşleri varolmuştur. Bilhassa endüyalist sanat biçimine karşı ve toplumsal yanı olan cereyanlar bu devrede etkili olmuştur. Gayet tabi olarak bu toplumsal yanı kuvvetli olan akımın içindeyim. Ve içinde olacağım. Hani eski bir söz vardır: İnsan nasıl yaşarsa öyle düşünür. Bu çok doğrudur. Yani düşüncesini, yani bilincini onun sosyal hayatı, sosyal pratiği belirler. İnsana kendi çevresinde olan ilişkilere gene diyalektik bir bakışla açıklanabilir. Sanat ise daha karmaşık bir olaylar zinciridir. İyi, başarılı bir eserimeydana getirebilmek için önce sosyal bir içerik, sonra da estetik bir kılıf zorunludur.

Sosyal içeriği ve estetik yönü kuvvetli eserler ancak başarılı olur. Ben büyük sanatçılarda bu içeriği ve estetik yanın kuvvetli olduğunu görmüşümdür. Örneğin, Nazım'da ve Nerüda'da bu sosyal ve estetik yönler bir bütün halinde ortaya konmuştur. Güzel ve kuvvetli olmak burdan gelmektedir.

Bir sanatçının doğru, devrimci bir yönde bir şeyler verebilmesi için, pratik ve teori arasındaki işbirliği daima gözönünde tutması gerekir. Dünyayı ve olayları ancak diyalektik metodun ışığı

ğında kavrayıp yorumlayabiliriz.

Sanatla bilinçle duyarlık arasında tam bir uyum olmalıdır. Ne salt bilinç ne salt duyarlık tek başına yeterli değildir. Bir sanat eserinden, devrimci sanattan söz ettiğimizde, devrimci bir görüş açısından hareket ediyoruz. Yani dünyamızı insanca yaşanacak bir hale getirmek için şiiri ve sanatı sosyo-politik bir mücadelenin tanımlayıcı araçları olarak görüyoruz.

Baştan bakıldığında asıl mesele, insanın görüşlerinde kararlı olmasını meydana getirmiştir. Sadece namuslu olmak da yetmez. Sonuna kadar hem namuslu hemde bilinçli olmak şarttır. Gerçek sanatçı, pazarlıkların, küçük hesapların insanı değildir ve olmaz da.

GENÇ SANATÇI ARKADAŞLAR:

İyi bir sanatçı olmak için önce kendi halkını sevmesi daha doğrusu bu halkın içinden bu halkın en devrimci sınıfına bağlılık göstermesi içtenlikle bunu yapmak şarttır.

Hayatı tüm yönleriyle seveceksiniz.

İyilik kötülükleriyle, pisliğiyle fakat seveceksiniz.

Suyunu, dağını, toprağını, çevreyi de kendisi kadar her şeyi seveceksiniz. Bunu sevdiğiniz bir sürede, bunları yaptıklarınıza geçirebildiğiniz ölçüde büyük ve yol gösterici olacaksınız.

Ben, Türk halkının içinden çıkmış, halkımızın özelliklerini yapıtlarında yansıtmaya çalışan genç sanatçı arkadaşlarımı şimdiden kutlarım.

Ankara 1977-1980

YILMAZ GÜNEY'DEN

11.Eylül.1982 de Frankfurt yürüyüşünde okunan mesaj

Değerli arkadaşlarım, kardeşlerim,
Bugün 12 Eylül Askeri Faşist darbesinin ikinci yıldönümüdür. Türkiye ve Kürdistan'ın emekçi halkı için, daha acılı, daha zor ve karanlık bir dönemin, ne kadar süreceği belli olmayan bir dönemin başlangıcıdır. Ve bizler, birçok acılı olayın ve yenilgi günlerinin yıldönümlerinde olduğu gibi yine toplanıyoruz. Yine yumruklarımız sıkılacak ve içimizdeki acıları haykıracağız. Ancak, gerçekten kurtuluş istiyorsak, başarılarımızı, zaferlerimizi simgeleyecek günlerin yıldönümlerini kutlamak istiyorsak, acılardan, yenilgilerden, başarısızlıklardan sabır ve cesaretle dersler çıkartmamız gerekir. Cesaretle kabul etmemiz gereken, bizim özeleştiri ve hatalarımız karşısındaki tutumumuzun pek olumlu olmadığıdır. Yenilgilerden, acı kayıplardan ders çıkartmadık. Özü aynı olan hatalar işledik. 12 Mart'ta ve sonrasında büyük acılar yaşadık. Oysa 12 Eylül'ü daha farklı karşılayamadık. Ülkemiz, gerçekten doğru bir siyasete sahip, sağlıklı ilkelere ve örgütlenmeye sahip, kitle ilişkilerine ve desteğine sahip bir parti yaratamadı. Yaratabilseydik bugün devrimimizi başarmış olabilirdik; en azından bugünkünden farklı koşullara sahip olabilirdik. Ekim devrimini gerçekleştiren Lenin'in partisi genç bir partiydi. ÇKP onbeşinci yılında kurtarılmış bölgelere sahipti. Ho Şi Min'in partisi Fransız ve Amerikan emperyalizmini dize getirdi. Ama bugün, dünyamıza bakarsak acılı bir manzara görürüz. Sa-

dece bizde değil, esas olarak bütün dünyada, birkaç istisnayı dıştalarsak, devrim yapma gücüne sahip devrimci partiler henüz yoktur. Demek ki, devrimci parti sorunu, devrimci teori ve siyaset sorunu sadece bizim sorunumuz değil, bütün dünya proletaryasının gerçek ve güncel sorunudur. Öyleyse, bu soruna daha da derinden eğilmek gerekir.

Devrim bir ülkenin iç çelişmelerinin ürünüdür. Bu nedenle devrimin asıl güçleri içtedir. Yalnızca dışardan mücadele ile devrimin gerçekleşmeyeceği bilinen bir gerçektir. Ancak yine de, dışarda verilen mücadeleye bakarak görevimizi yaptığımız duygusuna kapılmamalıyız. Türkiye ve Kürdistanlı devrimcilerin, demokrat ve yurtseverlerin yürüttükleri dış mücadele iç mücadele ile birleşebilirse başarılı olabiliriz. Sorun budur. Bağırarak, yumruk sallamak, "Yıkacağız, geldik, geliyoruz" demekle Askeri Faşist Diktatörlüğü yıkamayız. İspanya'da Franko, Portekiz'de Salazar onlarca yıl iktidarda kaldılar. Portekiz ve İspanya siyasi devrimlerinden sonra da durumları ortadadır. On yıldır Pinoşe işbaşındadır ve daha kaç yıl kalacağı da belli değildir. Uzun süredir faşist diktatörlük altında yaşayan ülkelerin devrimci deneyimlerinden dersler çıkartmalıyız. Yoksa, bizler de onlarca yıl havanda su döveriz. Dünya demokrat kamuoyu sorunumuzu kayıtsızlıkla karşılamamalıdır. Bunun için de somut başarılarla ihtiyacımız vardır. Sorun, Faşist Diktatörlüğü yıkacak özün içinde olmak, o özü savaşa hazırlamaktır. O öz-

ki hayatın can damarlarını elinde tutan, Türkiye- Kürdistan'ın çeşitli milliyetlerden sanayi proletaryası ve genel olarak proletaryası, yoksul köylülüğü ve emekçi halkıdır. Devrim yapmak için ihtiyacımız olan bu güç, ne yazık ki bugün parça parçadır, dağınıktır ve büyük bir çoğunluğu umutsuzdur. Kürt ulusal hareketi kendi başının çaresini aramaktadır. Çünkü devrim ve demokrasi güçleri, kitlelere arkasından gitmeyi gerektirecek kadar güven verememiştir. Sundukları örnekler ve program güven verici olmamıştır. Bu güveni neden veremedik? Bu soruya doğru ve cesur cevaplar bulmalıyız.

Bugün ülkemiz faşizmin çizmeleri altındadır. Büyük bir çoğunlukla, aydınlar, sanatçılar bu gerçeği henüz tam anlamıyla kavramış görünmüyorlar. İşçi önderleri, devrimci, yurtsever, demokrat örgüt mensupları cezaevlerindedir. Ecevit gibi temkinli tutum takınanlar dahi içerdedir. İşkencelere, insan ayıplarına, faşist baskılara karşı şu ya da bu biçimde karşı çıkan, rahatsızlık belirtten insanlar baskı altındadır. Cezaevleri, halkımızın yiğit evlatlarının onurlu çığlıklarıyla inliyor. Bizler dışardan bağıırıyoruz... Polis, jandarma takibinde olan bir avuç genç insan, Türkiye-Kürdistan'da hayat savaşı veriyor. İşçilerin, köylülerin saflarında küçük çapta da olsa kıpırtılar var... Ya halkımızın büyük bir çoğunluğu? Onlar, büyük baskılara karşın neden susuyorlar? İşte faşist bir anayasa dayatılıyor onlara ve burjuva basınından izlediğimiz tartışmalar umut verici değil. Halk bir bakıma kaderine terkedilmiş. Bazı aydınlar ve gruplar anayasanın şu ya da bu maddesini tartışıyorlar. Bu tutum faşist anayasanın yararına bir tutumdur. Çünkü sorun anayasanın şu ya da bu maddesi sorunu değil, bütünü ve özü sorunudur. Askeri faşist diktatörlük, sivil faşist diktatörlüğün "yasal" kurumlarını ve organlarını hazırlıyor. Ve ne yazık ki, halkımız bu anayasaya HAYIR diyemeyecektir. Eğer halkımız, kendisini yumrukları altında ezecek bir anayasaya EVET diyecekse, diyorsa, bu bizim hatalarımız sonucudur. Çünkü bizler, emekçi halkımıza siyasi bilinç götürmeyi başarabilseydik, herhalde bugünkü durumumuz farklı olurdu. Bu soruya da doğru cevap bulmalıyız.

BAHÇEMİZDE

Diren
Zalime
Zorbaya
Diren
Karalar
Giyinme
Alları
Kuşan
Bahçemizde
Güller
Kan
Rengi
Açsın!...

BURNU

HAYADA

GEZENLERİ

Biz biliriz
Biz görürüz
Biz anlarız
Biz yaparız
Biz her şeyi
Falan filan
Demesinler
Bireysel çıkarları için
Yaşayanlar
Ve kafalarını
İçi moloz dolu
Bir torba gibi
Taşıyanlar!...

AZAD CAN

Ancak, durum gerçekten umutsuz mudur? HAYIR, değildir. ÇARE tükenmiş değildir. İşte, Askeri Faşist Diktatörlük üçüncü yılına girerken önümüze koyacağımız soruların en önemlisi budur.

Bugün sizlerle beraber olmak istedim. Ancak özel konumum buna uygun değil. Yüreğim sizlerle birlikte çarpıyor. Devrime, halkıma ve proletaryanın geleceğine inanıyorum.

Kahrolsun Askeri Faşist Diktatörlük!

Faşist Anayasaya Hayır!

İdamlara son verilsin...

ZİNDANLAR BOŞALSIN GENEL AF!

DELİLER ÜLKESİ

VEHBİ BARDAKÇI

Her ülkede olur deliler. Sapıklar olur. Manyaklar olur. Çılgınlar, kudurganlar, sadistler olur. Bu hastalıklar kişiye özgüyse, ülkenin kaderini etkilemiyorsa üstesinden gelmek kolaydır. İslahevlerine alırsın, olur biter.

Amaada!

Ama bunlar işbasındaysalar ne olur? Koca bir ülkeyi bunlar yönetiyorlarsa, anayasayı, babayasayı bunlar yazıyorlarsa ne olur? Ne olur o zaman sevgili kardeşim?

Kendini, yaşam koşullarına uydurabilmek için maaşına azıcık zam isteyen, bu erikle sendikalar kuran, en doğal savunma silahı olan greve başvuran işçiler coplanır, dipçiklenir, kurşunlanır!... Sendikaları kapatılır, yöneticileri tutuklanır!

Bilim adamı olarak, aydın olarak, sanatçı olarak, çağın adamı olarak tutar bir barış derneği kurarsın. Çünkü savaş çılgınlıktır, deliliktir, insanlığın düşmanı, başdüşmanıdır. Atlar tepişir, arada insanlar yer tekme, diye bir sözü vardır halkımızın, ağgözlü deli aygırlar tepişecek, toprak doyursun gözlerini, tepişecek, tepişecek, arada halk yiyecek tekme!

Barış Derneğinin kurulmasını zorunlu kılan şey, bu aygırların tepişmeleri, iğrenç düzenleri değil midir? Dünyada barış olsa, Barış Derneği diye bir dernek kurulur mu? O zaman onlar, o kanlı cellatlar, Savaş Derneği diye bir dernek kurmazlar mı? Başlarına yıkılmaz mı onların savaş dernekleri?

Pek uzak değil o günler!

Genel olarak dünyada, özel olarak da Türkiye'de Barış Derneğinin kurulmasını zorunlu kılan koşullar vardır ve sen bir bilim adamı olarak, sanatçı olarak, aydın olarak çağının sorumluluğunu duyur, Barış Derneğini kurarsın. Barışı, sevgiyi, kardeşliği yaymak için; savaşın, insanlığa zararlı olduğunu bildi-

ğin için; sömürüye, kıyıma, işkenceye, idama karşı koymak için; insanlık adına, insanlar için kurarsın bu derneği.

Vay efendim, sen misin bunu yapın!

Barış Derneği kapatılır, yöneticileri, üyeleri tutuklanır. Neden? Barış, sevgi, kardeşlik midelerini bulandırır onların. Kanlı savaşlardır onları yaşıtan, var eden. İnsan kıyımı üzerine kurulmuştur saltanatları. Barış işlerine gelir mi onların?

Bir insan olarak Nazım Hikmet'i seversin. Seversin ya, kim ne karışır? Nazım'ı anma toplantısı düzenlersin. Vay başına gelenler, vay ki vay. Göz açıp kapayınca da Osmanlı kadısının huzurlarında bulursun kendini.

Nazım Hikmet'i neden andın?

Öfkelenmeden söylüyorum, şu anda çok sakınım, bu adamlar var ya, deli!.. Zır deli, zır zır deli. Sen, benim kafamdaki düşünceyi, yüreğimdaki sevgiyi nasıl, nasıl, nasıl koparıp alabilirsin?

Alabilir misin?

Alabilirim, dediğinizi duyar gibi oluyorum. Bu aptallığına, dost bildiğiniz ülkeler bile gülüyor. Alay ediyor sizinle. Geri zekalı ülke, diyorlar. Bu lafı taş duysa dayanmaz, çat diye çatlar.

Yirminci yüzyılın son çeyreğinde hala insan asıyorlar. Galata köprüsünde, bir plastik boruya tekir kedisi sıkışmış, görevliler ne yapıp yapıp kurtarmışlar o kediyi. Yüreklere elvermemiş kedinin ölümüne! 22 Ekim 1982 tarihli Hürriyet gazetesinin bir katibi bu olayı anlatıyor, seviniyor, aman Allah, bir seviniyor, bir seviniyor. Demek biz de uygar bir millet olduk artık, diyor! Bir toplum, işte böyle erişir aygarlık düzeyine, diyor. Tekirin Kurtuluşu adlı bu makaleyi okuyanlar söylesin; asker dipçiğiyle, işkenceyle, idamla insanlar öldürülürken, halk zulüm altında inim inim inlerken böyle aptalca şeyler ya-

zılır mı? Söyleyin, yazılır mı? Adı yazara çıkmış biri bu denli duygusuz, kör, sağır, dilsiz olur mu? Yüreksiz olur mu? Sanki Türkiye güllük gülüstanlık. Cunta her türlü toplumsal sorunu çözmüş, insanlığı kurtarmış 'sanki'! İnsan emeğinin, onurunun ayaklar altına alınmadığı mutlu insanlar ülkesi olmuş Türkiye! Ol sebepten, tekir kedinin ölümünden dönüşü toplum olarak vicdanımızı huzura kavuşturmuştur. Bravo! Şak, şak, şak!...

Dalkavukluk gibi iğrenç bir görevin gönüllü neferi olmuş adam, darağaçları umurunda mı, kediyi de yazar, köpeği de yazar, sana ne? Çatla da patla!

Deliler ülkesinde yaşamının, çağdaş bir insan için ne denli güç olduğunu, deliler ülkesinden gelen çağdaş insanlar bilir ancak. Bir halk türküsü, çeken bilir ayrılığın derdini, diyor ya, onun gibi işte. İnsan onurunun çiğnenmediği, insan emeğinin baş tacı edildiği ellere başını alıp da gitmedi mi Nazım? Yurt edinmedi mi orayı? Orada ölmedi mi? Ozanın ölüsünden korktular da ölüsünü bile sokmadılar ülkeye. Yılmaz Güney'in sonu ozandan ayrı mı oldu sanki? Sabahattin Ali'yi öldüren kanlı eller bütün dünyanın gözünün önünde bir sipçik vurdu İlhan'a, hadi bakalım. Bu adamlar deli diyorum ya, öfkemdem değil, gerçekten deli, deli olduğu denli de barbar, aptal, kanlı. Senin düşlerin düşüncelerin var, umutların, duyguların var, umrunda mı onların? Vurup öldürüyorlar!

Profösör Muzaffer Şerif'e düpedüz hakaret ettiler, onuruyla oynadılar, ne yaptı adam, aldı başını gitti Amerika'ya. Profösör Şerif'in teorileri şimdi bütün Avrupa üniversitelerinde öğrencilere ders olarak okutuluyor! Ama deliler ne anlar bundan, ne anlar, ne anlar?

Düşünen insanların binlercesi cezaevlerinde şimdi. Yüzlercesi de ülkeyi terketmek zorunda kaldı. Deliler dımdızlak, sipsivri, yapayalnız kaldılar ay yıldızlı bayraklarının altında!

Yurdundan yuvasından edilen bu insanlara tüm dünya kucağını açtı, baş tacı etti onları diye, bizim deliler köpüklü köpüklü kan kusuyorlar kızgınlıklarından. Kudurmuş gibi.

O güzelim ülke onların mı olacak şimdi? Kıyamete dek deliler ülkesi olarak mı kalacak Türkiye? Yurdundan yuva-

sından edilen bu insanların ahı yerde mi kalacak? O güzelim ülkeyi dört tane eli kanlı çılgına bırakıp da dilini töresini bilmediğimiz yabanelerde kıyamete dek yabancı olarak mı yaşayacağız?

Bakın deli kardeşlerim, sizin gibi kanlı cellatlara kardeşim denir mi hiç, diyorum işte, evet biliyoruz delisiniz, geri zekalısınız, ama anlamaya çalışın lütfen, b2r gün gelecek, tedirgin ettiğiniz bu insanlar başınıza öyle güzel bir çorap örecekler ki, o örümcek tutmuş paslı kafalarınız bunu bir türlü anlamayacak, şaşakalacaksınız, bunu şimdiden o kanlı, o zalim, o gerici tarihimize yazınız lütfen.

EN BÜYÜK

ANARŞİST

"Anarşistin üstesinden geldik, kökünü kuruttuk!" diyor Askeri Faşist Cunta. Bu kuyruklu yalana inanan var, inanamayan var, o ayrı bir sorun!

Okumak isteyen, devletten laf değil, okul isteyen öğrencileri cezaevlerine tıkarak, işkence tezkahlarında öldürerek, idam ederek mi üstesinden geldiniz anarşinin? Sorunları boylarını aşmış, boğulma noktasına gelmiş işçilerin ekonomik rahatlığa, siyasi özgürlüğe kavuşmasını isteyen sendikaları kapatarak, sendika yöneticilerini, barış ve özgürlük yanlısı bilim adamlarını yargılayarak, ilerici yurtseverleri, demokratları, devrimcileri Türk vatandaşlığından çıkartarak mı üstesinden geldiniz anarşinin?

MHP Maraş'ta yüzlerce insanı katlederken neredeydiniz? Bahçelievler'de yedi tane TİP üyesi işçi katledilirken, Taksim meydanında yüzlerce insan öldürülürken neredeydiniz? Abdi İpekçi'nin katili Mehmet Ali Ağca cezaevinden kaçarken, öldüreceği insanların adlarını tüm dünyaya ilan ederken, Türkeş'in emriyle (kesinlikle kanıtlanmıştır) Kemal Türkler öldürülürken neredeydiniz? Çorum, Sivas, Malatya, Yozgat olaylarında neredeydiniz ey kahramanlar?!

"Taksim mitingine gitme, seni vuracaklar!"

Bu sözler zamanın başbakanı Demirel'e aittir! Taksim mitingine gitmek için hazırlanan Ecevit'e diyor ki:

"Gitme, seni vuracaklar!"

Bu sözün sahibi, bir ülkede başbakanlık yapıyorsa, o ülkenin halkı canını kime, nasıl güvenecektir? Kim vuracaktı Ecevit'i? Kimin emriyle? Demirel'den bunun hesabını sormak için nereyediniz peki?

MHP adlı cinayet şirketinin azıllı katili Türkeş, yüzlerce insanın kanına girerken kimden, kimlerden alıyordu bu cesareti? MHP İl Başkanı Hüseyin Balcı adlı bir katilin, Maraş katliamında başrölü oynadığı belgelerle kanıtlandığı halde azıllı katil Hüseyin Balcı sözümona yargılandığı halde MHP'den ve bu cinayet şirketinin başkanı kanlı Türkeş'ten niye hesap sorulmadı, niye, niye, niye?

"Biz içerdeyiz, ama düşüncemiz iktidarda!" diyor Türkeş.

Askeri Faşist Cunta'yla mayasının aynı olduğunu böylece vurgulamış olmuştur mu? Onun içeride tutulması, halkın tepkisine yolaçmamak için cuntanın başvurduğu basit bir oyun değil midir?

Çok söze ne gerek? Her şey ortada! En büyük anarşist, devletin kendisidir! Devlet, kendisinden hesap soracak değildir ya!

Ama halk soracaktır. Bu en büyük anarşistin üstesinden gelse gelse halk gelecektir.

Gün ola, harman ola!

VEHBI BARDAKÇI

YAR SERDEN GEÇTİM SENDEN GEÇMEDİM

kaç bahar oldu yüzün görmedim
yar senin üstüne güzel sevmedim
kirazlar oldu dutlar savuldu
yar bahardan geçtim senden geçmedim

eşkiyalar nöbette eli silahta
gözlerim durdu kaldı yollarda
bir elim kanda, bir elim balda
yar gülden geçtim senden geçmedim

kalır mı bu evren böyle kalır mı
yiğidin kolunda zincir olur mu
bu can sensiz hiç bedende durur mu
yar serden geçtim de senden geçmedim

FİLİSTİN ÇOCUKLARINA

ve ölüm kustu namlular
anne diyemeden
şeker yiyemeden
ekmek isteyemeden
sevilip,
sarılamadan
balon uçuramadan
kitap okuyamadan
özgürlüğü yaşayamadan
vurdular seni bebek

adın bile konmadan
anan seni doğurmadan
vurdular seni
ben de vuruldum bebek
ben de vuruldum!

B. GEMİCİ

GÖZLERİN

Sıcak duygular düşürür sıradan gözlerime
Süngü ermez güzelliği ömrümün
Yangın gözlerin
Yanarım
Türkülenir alacaseher
İçlenir alabildiğine turna kuşları
Boynum kıldan ince sevmişliğime
Sunarım
Usuldan yağmur çiseler
Usuldan yağmur çiseler
Yangın gözlerinden operim

DEMİR KARAKOYUN

ŞİİRİN

İLKELERİ Mİ OLUR?

FETHİ SAVAŞCI

Tam otuz yıl oldu Salah Birsél'in Yenilik Yayınları arasında "Şiirin İlkeleri" adlı kitabı çıkmıştı. Beyaz kapaklı küçük bir kitap. O zamanlar iki üç kez üst üste okudum. Şiir adına ilke bulamadım içinde. Öylesine bozguna uğradım ki, yazarını tanısam, yakınlarda olsa, söyleyecektim: "Hani bu kitap içinde şiir adına ilke?"

Hecenin etkisinden yeni sıyrılmış, sözde şekil olarak yeni şiirler yazıyor, arasına da Ankara'da çıkan Kaynak Dergisinden yayınlıyorduk. Sözünü ettiğim kitabın aylarca reklamı oldu gazetelerde. Yenilik Yayınevi sahibi de bir gazete işvereniydi. O, kendi çıkardığı kitabın reklamını yaptı durdu günlük gazetesinde. Öyle heyecanla beklemiştim ki, günlerce, yeni bir şeyler, bir takım şiir ilkeleri öğrenip, daha güçlü şiirlerle çıkacaktık, sanat ortamına. Belki de kitabın yazarıyla karşılaşsam: "Haydi git işine be delikanlı! Şiirin ilkesi mi olur? Kitap, satış yapsın, genç ozanları tavlasın diye, yenilik maskaralığı adına, öyle bir ad koyduk! Sonra sen, kim oluyorsun da kitabımın adını eleştirmeye yelteniyorsun?" diye de söylenebilirdi. Çünkü bizden önce ki kuşağın çalımından yanına varılmıyordu. Genç ozanlara öyle bir tepeden bakışları vardı ki, insan neredeyse şiir yazdığına, yazacağına bin pişman oluyordu. Hele bizim gibi kendi kendini eğitmiş, yaşam okulunun çeşitli yollarında ekmek parası, kitap parası için savaşıp, halk tipi kişileri hiç mi hiç sevmiyorlardı. Nazım Hikmet'i sevmeleri de bir gösterişten öteye geçmiyordu. Nazım Hikmet de yurtdışına gitmişti. Ortalık

onlara kalmış gibiydi. Yalnız bizim toplumcu ozanlarımız bize yol gösteriyorlardı. Hasan İzzettin Dinamo, A. Kadir, Şükran Kurdakul, Ömer Faruk Toprak, Mehmed Kemal, Cahit Irgat, Ahmet Arif, Niyazi Akıncıoğlu, Enver Gökçe, Arif Damar, Rifat Ilgaz, İlhami Bekir Düz, Nazım Hikmet yurtdışına çıktıktan sonra ve daha önce de toplumcu Türk şiirini temsil ediyorlardı. Ama kimi hapishane köşesinde kimi de Anadolu'nun çeşitli il ve ilçelerinde sürgün edilmişlerdi.

İyi ki sözünü ettiğim kitabın yazarıyla karşılaşmadık. İyi ki düşündüklerimi söylememişim, yazmamışım. Ama o günden sonra adını andığım yazarın ne şiirlerini ne de yazılarını sevedim bir türlü. Sanatı önemsemeyen, dalga geçen bir havası vardı. Sanata karşı saygısı kıt gibi geldi yıllarca. Bu gün de çalakalem yazdıklarıyla de öyle...

Sanki hafta sonlarında gazetelerde çıkan fantazi yazılarına benziyordu yazdıkları. İyi bilmiyorum ama, benim gibi düşünen pek çok genç vardı o zamanlar. Ama hiç birimiz bunlara karşı çıkacak gücü kendimizde bulamıyorduk. Yeteri kadar bilmiyorduk bazı gelişmeleri. Hem yassak da hangi babayiğit dergi sahibi yazdıklarımızı basardı. Sözünü ettiğim bizden önceki kuşağın burjuva yazarları köşe başlarını tutmuştu. Hem devletin resmi görüşüne de ters düşmüyorlardı. Egemen sınıflarla kaynaşıp gitmişlerdi. Yazdıkları baş şiir olarak dergilerin birinci sayfalarında çevresi kare içine alınıyor, bizlerin şiirleri de derginin en son sayfalarında sanki yer dolduruyordu. Özet-

le şöyle diyebiliriz gibime geliyor: Şiirin ilkesi milkesi olmaz. Her iyi, her güçlü ozan, kendi ilkesini birlikte getirir. Bu da geçmiş çok iyi bilmekle, yeni bileşimlerden, geçmekle olur.

Ama şiirin ilkesi eskiden aruzun kâlıplarını bilmeden olmuyormuş. Hece ölçülerini de, uyakları da bilmeyenin şiir yazmasına, söylemesine olanak yokmuş. Ama yine çağdaş Türk devrimcisi şiirde başarıya erenlerin hemen hepsi hem arzu hem de heceyi geçliklerinde başarıyla kullanmışlar, defterler dolusu şiirler yazmışlardır. Ama kendilerini yeniledikleri içindir ki bugüne kalmışlardır.

ŞİİRİMİZİN GELİŞİM ÇİZGİSİ

Bir çok genç ozan arkadaşla mektupla, telefonla konuşuyor, yazışıyoruz. Kimi de gelip geçerken uğruyorlar, şiir üstüne daha da tatlı dostluklar kuruyoruz. Hemen hepsi heyecanla okuyorlar şiirlerini. Arasıra ben de gençliğimi anımsayıp heyecanlanıveriyorum. O zaman hoşlarına gidiyor. Ama azıcık eleştirince boyunları bükülüveriyor. Kimi çok dik, kızıyor belli etmiyor. Gururlu. Bu ikincileri daha çok seviyorum. Pek çoğunun yazdığı Nazım Hikmet, Ahmet Arif, Atila İlhan, Enver Gökçe, Ali Yüce kokuyor. Usulca belirtiyorum etkileri. Şiirimizin gelişim çizgisini iyi okumalarını salık veriyorum. Nasıl olsa iyice okuduktan sonra, bir özeleştiriye geçeceklerdir.

Yeni denilen şey, kendinden bir önce ki yeniye aratmıyorsa, özletmiyorsa yeni olabilir. Bunu da ancak, okuyarak araştırarak elde edebiliriz. Kimi Nazım Hikmet gibi kırıyor dizeleri alt alta. Ama o ses, o müzik, o güç yok. Şekli olarak benzerlik var... Kimi de şiirlerinde bağırarak istiyor. Kötü kopyacılık yapıyor. Belki de bir toplantıda okumuştur şiirini. Çok da alkışlanmıştı. Bu alkış sesi kendisine yetmiştir. Belki de kendisini güçlü ozan görmesi bu yüzdendir.

Sonra bakıyorum da hemen hiç biri şiir defteri tutmuyor. Şiiri bekletmek, eski bir deyimle mayalandırmak gerek. Ozan her zaman eğilebilmeli defterinin üstüne. Hiç olmasa eskilerin bu konudaki titizliğini iş edinmeli kendisine. Bilmiyorum, ön yargı mı dediklerim? Ama

kendisi üstündeki etkiyi nasıl anlayacak genç ozan? Etki denilen şey, araştırmayınca ozana sırtıtmaz ki! Ancak çalışmalarıyla, deneyleriyle elde edecek o ustalığı. Kimi de o zaman şiir yazma hevesi kalmaz insanda savını taşıyor. Belirli bir ölçüsü, zamanı da yok bu işin. Hiç kimse bizi az şiir yazdı diye suçlayamaz. Ama kötü şiir yazdı diye hemen suçlayabilir. Haklıdır da. İyisi varken ne diye kötü şiir okusun insan? Öyle değil mi?

Yeni Türk şiirinde öyle ozanlar var ki çuval dolusu şiir kitabı çıkarmışlardır. Ama o binlerce şiir içinde bir tekini bile anımsayan olmaz. Çala kalem yazdıklarından, yazdıklarını hemen yayınlayıp kitaplaştırdıklarından unutulmuşlardır. Gittikçe daha da unutulacaklardır. Bizden sonraki kuşaklar onlara dudak bükceklerdir o kadar. Ad vermeden çıktığım ozanlar kendilerini artık yenilemezler. Geriye dönecek, yeni baştan kendilerini gelişmelere göre ayarlayacak gücü kendilerinde bulamazlar da ondan. Kolay şey değildir ozanın kendini yenileyip, gelişmelere ayak uydurması. Kolay olsaydı iyi şiirden geçilmezdi ortalıktan. Ama ozanımız bol, şiir yok ortalıkta. Sözüünü ettiğim ozanlar ilk gençlik çağlarında şiir heyecanlarını bozuk paralar gibi harçmışlardır. Sonbahar yaprakları gibi döküldükçe dökülüyorlar gitgide. Artık şiir antolojilerine bile hirmiyorlar. Bunlar kendinden önceki ozanları kötü bir şekilde kopye etmişlerdir. Bu yüzden silinmeye yüz tutmuşlardır. Kendisini yenilemeyen, araştırmayan her ozan ne kadar ünlü olursa olsun, zaman aşımında silinip gidecektir. Bu böyle...

Yeni şiir bunun için zor. Hele yeni şiirde ozanın bir de devrimcilik savı varsa işi daha da zor. O denli de yüce. Böylelerini her dergi sayfasını açışta öyle heyecanla okuyorum ki!

ALMANYA'DA GENÇ OZANLAR

Almanya'da Türkçe yayınlanan sanat dergilerinde, gazetelerinde yeni ozan adlarını, şiirlerini büyük bir titizlikle okuyorum. Kıvançlanıyorum da. Binlerce yıllık şiir geleneğimiz burada da sürüyor diye çok seviniyorum. İçlerinde güçlü şiirlerle, dizelerle orta yere çıkanlar var. Hiç birinin şiir kitabı

elime geçmedi şimdiye dek. Bu yüzden genç olacaklar. İçlerinde yaşlıları, akranlarım varsa başı şlasınlar. Bir çoğunu tanımiyorum. Ama şiirlerini mırıldanıyorum ara sıra. Kimi henüz dize bütünlüğünü sağlayamamış, pek çoğu da öykü anlatmaya yelteniyor şiirinde. İnsanın içinden "Sen şiir yazma, öykü yaz!" diyesi geliyor. Kimi de hecenin etkisinden henüz sıyrılamamış. Hürriyet ve Tercüman gazetelerinin sayfalarına dolduranlara pek sözüm yok. Kimi gümrük memuruna ver yansın ediyor, kimi de faşist generallere yağ çekiyor. Dedelerine çekmişler. Yani divan şairleri ve zirlere, padişahlara kaside yazarlardı. Bunlar da generallere övgü yazıyorlar. Kimi de aslanlı kaplanlı, vatan, millet, Sakarya'lı saldırı fetih şiirleri. Kimi karısını özlemiş, kimisi kekik kokan dağları, bayırları... Belki bu ozanların içinden, kendini toparlayıp toplumcu şiir kervanına katılacaklar olacaktır. Eh, şimdiden hoş geldiler diyelim. Önceden söyleyelim bu genç ozanlara. Sözüünü ettiğim o iki gazete ozanı mozana sevdiği yok. Sadece sütun dolduruyorlar. Bir tek amaçları var... Daha çok satış, daha çok kar. Daha çok koşullanma, daha çok sömürü çarkının dönmesi, başkaca birşey değil.

Ama beri yanda toplumcu dergilerde başarılı genç ozanlarımız da var. Şiirlerini bir kaç kez severek okuduklarım şunlar: Can Yoksul, A. Tanrıkulu, Sema Akal, Özgür Savaşçı, H. Tütün, Aziz Yaşar Kılıç, Hıdır Ünver, Mehmet Çiçek, Dinçer Yiğit, K. Yılmaz, Önal Akçöltekin, Demir Karakaya, Gültekin Emre, Can Azad, Mustafa Önal, Şenol Günel, Mehmet Nazım, Bahattin Gemici'dir.

Gerçekten bu ozanlar yeni şiirlerle orta yere çıkıyorlar. Hep süreli yazmalarını bekleyeceğim. Adını andığım ozanları dikkatlice okuyun, siz de seveceksiniz. Kimbilir ne güzel şiirler yazıyorlar şimdi. İnsanı yataktan kaldırıp tedirgin eden, tekrar tekrar kendini okutan ne yeni dizelerle uğraşıyorlar. Kendim yazmışım gibi de okumadan heyecanlanıyorum. Umutla beklemek, hepimizin olsun değil mi?

YAZ ZAMANI AĞUSTOS

Patatesler kazılıyordu
"Sarı kızlar" yalım yalım toprakta
Okşanıyordu sevilirdi
Ağustos güneşi ilk kez sevecen ilk kez
Yüzler yine terliydi. ılık

Oyuncaklı çocuklar gibi
"Sarı kızlarına" bakıyordu Hasan Emmi
Ne zaman ki bakkal İsmail geldi aklına
tohumcu geldi
traktörcü geldi
komisyoncu geldi
Oyuncağı elinden alınmış çocuklar gibi
Gelecek yılı düşünmeye dalıverdi...

OZGÜR SAVAŞÇI

AĞAMIZ BEYİMİZ PAŞAMIZA YILBAŞI ARMAĞANI

Sende odun kafalılık var
Sana bir balta gerek
Sende açık gözlülük var
Sana aç çaylaklar gerek
Senin burnun çok havada
Sana bir testere gerek
Sende davul gibi bir göbek var
Sana bir kaskaç gerek
Sen aydın düşüncelerden ürkersin
Sana mağara karanlığı gerek
Senin beyninde yılanlar var
Sana dom dom kurşunu gerek
Sen yoksul sofrasına el atmayı seversin
Sana yılbaşı yemeği için
bir tepsi iğneden sonra
bir bardak zehir gerek
Ağamız, beyimiz, paşamız!
Bu armağanları tüm halk birleşerek aldı
ve imzaladı.

TOPLUMSAL-SANATSAL SORUNLARA GENEL BİR YAKLAŞIM VE YOL

DEMİR KARAKOYUN

Tüm dünya proletaryası ve ezilen halkları, henüz bilincinde olsun ya da olmasınlar, ekonomik ve toplumsal çıkarları gereği devrimden yanadırlar. Çünkü onlar açısından tüm dünyada hayatın onurluca yaşanılabilir olması, insan emeğinin ve duygularıyla düşüncelerinin özgürce gelişimine olanak verecek toplumsal sistemlerin kurulması, saptırılmış ve giderek tersine döndürülmüş bir slogan olarak değil ama apacık bir hayat gerçeği olarak "barış" olgusunun tüm insan ilişkilerine damgasını vurması ancak ve ancak, genel kural olarak tek tek her ülkede proletarya önderliğinde toplumsal ve giderek kültürel anlamda bir dizi devrimlerin gerçekleştirilmesine bağlıdır.

Tarihsel geçmiş bize kanıtlamıştır ki, gerçekleştirilmesi olanaksız bir düşügedir devrim; tersine bu olgu, emperyalizmin tek tek her zayıf halkasının devrimci güçlerce halka içinden kırılması yoluyla, hayatın tanıdığı en soylu ve en güzel gerçek kılınabilir. Yine aynı tarihsel geçmiş bize, devrimi gerçek kılmak denli onu koruyup ilerletmenin de binbir zorluğu yenmeyi gerektirdiğini, aksi halde bir üst aşamada devrim kazanımlarının, giderek gerek devrimin gerek kılındığı ülkede ve gerekse tüm dünyada proletaryaya ve ezilen halklara yönelik bir karşı devrim silahı olabileceğini de kanıtlamıştır.

Günümüz gerçeği, evet alabildiğine acımasız, alabildiğine korkunç; döneminde feodalizmin ya da ilkel köleciliğin alabildiğine acımasız ve alabildiğine korkunç olduğu gibi. Fakat günümüz emekçileri, yani çağdaş proletarya ve yanısıra ezilen halklar tarihsel bir açmaz içinde değil. Bilimsel bir silaha sahipler herşeyden önce. Ancak bu bilimsel silahın hayat içinde sağlıklı kullanımı için, özellikle hayat gerçeğinin hütünde ve yarıntıda doğru ya da

doğruya en yakın bir biçimde kavranılması gerek. Çünkü acımasız ve korkunç olan tiksinti verici gerçeğin, yeni bir gerçek uğruna parçalanıp yıkılabilmesi, onu yadsımakla ya da görmemezlikten gelmekle değil, ilk adımda onun özünü alabildiğine sağlıklı bir biçimde çözümleyip kavramakla olasıdır.

Gelişmiş kapitalist ülkelerdeki sınıf bilinçli proletaryanın günümüz koşullarında yüklenmesi zorunlu başlıca taktik görevi, kendi ülkelerindeki tekelci burjuvazilerin "YOL" filminin sergilediği türden bağımlı ülkeleri alabildiğine sömürerek ayakta durduğunu kendi sınıfına ve tüm halka kavratması ve giderek onları yönlendirip bağımlı ülkelerdeki devrim kavgalarına destek olmalarını sağlamasıdır. Bu salt bağımlı ülkelerdeki devrim kavgalarının daha bir gelişip güçlenmesine değil, aynı zamanda kapitalist ülkeler proletaryası ve halklarının süreç içinde devrimci bir yapıya kavuşmasına da katkıda bulunacaktır. Çünkü kapitalist ülkelerin proletaryası ve halkları, bağımlı ülkelerdeki emekçilerin kanı canı pahasına belirli bir refah düzeyine ve proleter isyan ruhunun gelişmesine değil körelmesine yol açar nitelikte düzenlenmiş bir özgürlük ortamına sahip olmuşlardır. Asya, Afrika ve Latin Amerika'daki (tümüyle sömürge olanlarla kapitalist nitelikteki birkaçı dışında) ülkelerin hemen tümü, tek tek, emperyalizmin en zayıf halkalarını oluştururlar. Çünkü bu ülkeler emperyalizme şu ya da bu oranda bağımlı ve bu nedenle de kapitalist gelişimi emperyalizme bağımlılığıyla sınırlı yarı sömürge ülke erdir ve hem emperyalizm hem de emperyalizmin işbirlikçisi yerli gericiler tarafından tüm işçi ve emekçiler cifte sömürü ve baskı altında tutulurlar. Daha çok içerideki işbirlikçileri aracılığıyla bu ülkelere yeraltı yerüstü zenginliklerini, tüm

doğal kaynaklarını ve "sudan ucuz" iş-
gücünü, ülkenin, Türkiye- Kürdistan'da
olduğu gibi, gerektiğinde kan gölüne
döndürülmesi pahasına alabildiğine sö-
müren gelişmiş kapitalist ülkelerin
efendileri tekелci burjuvaziler, bu sö-
mürülerinin sınırlı bir kısmını kendi
ülkelerindeki proletarya ile halka "sus
payı" olarak dağıtıp onların yaşam dü-
zeyine belirli bir oranda rahatlatma ge-
tirirler. Bu ekonomik önlemle (daha
doğrusu kenli kemikle) proletaryanın ve
tüm halkın kollarına görünmez kelepçe
takan tekелci burjuvazi, buna bağımlı
olarak da toplumsal ve kültürel hayatı
yeni birtakım önlemleri görünmez köşe-
başlarına dikerek her türden çalışmanın
"özgürce" yapılabileceği deney alanları
haline dönüştürür. Kendi ülkelerinde
korkusuz uyurlar artık tüm tekелci bur-
juvalar. Çünkü sınıf düşmanlarını ala-
bildiğine zararsızlaştırmışlardır. ye-
ter ki, bir oyun oynamasın bağımlı ül-
kelerin proletaryasıyla halkları! O
korkulan "oyun" oynanmasın diyedir ki,
tüm emperyalist güçler kendilerine pa-
ralı bekçilik yapan Türkiye-Kürdistan'da-
daki askeri faşist diktatörlüğe ve ben-
zeri yönetimlere, çeşitli derecelerden,
gizli ya da açık destek olurlar.

Cehenneme dönüştürülmüş olan ülkemiz
Türkiye Kürdistan'daki hayattan bir ke-
siti canlı bir dille anlatan YOL'un tüm
gelişmiş kapitalist ülkelerde gösterime
girmiş ya da girecek oluşu, ama ne fi-
lizlendiği ülkede ne de benzeri ülkele-
rin hemen tümünde -şimdilik- gösterim
şansının olmayışı, bu küçük olgu bile
pekçok şeye ışık tutucudur kanımızca.

SÖRECEK

ALMANYA

MİKTUBU

sabahlar burada da kolay olmuyor
şızlıyor her yanım
Kar's'ta, Çorum'da, Mamak'ta atıyo yüreğim
sarılmışım sapına
sabahın köründe

Münih sokaklarını süpürdüğüm süpürge'nin
mavzere sarılır gibi
sürüyor ürkekliği yüreğimizin
hala geçmedi yirmi yıldır
çocuğum
kızım
karım, gelinim
adına döviz denem...
sizlere yolladığım paralar
pazara çıkmış
işportaya düşmüş
ayak altına alınmış
onurumun bedelidir
özlemimin, yitikliğimin bedelidir
bilesiniz
hergün kara haberini alırım ülkemin
kuş kanadından
esen yelden
köpeklerin daha bir azgınlaştığını
muhtar kel süleyman'ın daha bir
namussuzlaştığını
ve sıkıyor içi balık sırtına dönmüş
ellerim

süpürge'nin sapını
mavzeri sıkır gibi
sevgiliyi okşar gibi
el kapılarındayım
ama vuruyor aslan yüreğim
Kar's'ta, Çorum'da, Mamak'ta
faşizmin döl yatağını
kenef sızıntıları besler
düşmanındırlar onlar sebinin sübyanın
hatta analarının, öz bacılarının bile
bak yüzlerine, resimlerine
yamuk, yumukdurlar
kenef suları işte öylesine meyve
yeşertir

ve daha dallarında iken çürürler
çünkü çürük doğarlar
sakat doğarlar
daha döl yatağında kokmuşdurlar
ve çabuk ölürlər
ittir sembolleri
çünkü başları it oğlu ittir
babaları belli olmaz itlerin
arkadan vururlar
engeldir mertliğe, seviye yürekleri
yiğitler saflarını
halkla kuranlardır
halklar için, emek için vuruşanlardır
selam olsun alacakaranlığından
yaban illerinin
aydınlık günleri için ülkemin

vuruşanlara

yaslı analarımıza
babalarımıza selam olsun

ÖNAL AKÇÖLTEKİN

HALK ŞİİRİNDE

GERÇEKÇİLİK VE

RIZA ZELYUT

"Sonsuz Yarım Gün" adlı şiir kitabının yüzünden faşist cuntanın hışmına uğrayan Rıza Zelyut, halen tutuklu olarak mapushanede zulüm altındadır. Emperyalizm ve onun bir yönetim biçimi olan faşizm doğal olarak sanata ve sanatçıya düşmandır. Özellikle şiiri kendisine yöneltmiş bir silah olarak görür. Rıza Zelyut işte böylesine etkili bir silahı üreten değerli bir ozanımızdır. Düşündükleriyle, yazdıklarıyla emekçi sınıfların mücadelesine katkıda bulunurken, bugün ülkemize çöreklenmiş olan faşizmin yüreğine de korku salmaktadır.

Rıza Zelyut, 1948'de Tokat/Niksar'ın Osmancık köyünde doğdu. Yüksek öğrenimini Trabzon Eğitim Enstitüsünde tamamlayarak Ortaokul ve Liselerde Türkçe, Edebiyat öğretmenliği yaptı. Yelken, Yansımada, Güney, Köken, Yeni Toplum, Türk Dili dergileri ve Yeni Ortam, Cumhuriyet, Demokrat gazetelerinde yayınladığı yazılarıyla tanındı. Özellikle "Türk Kültürünün Kaynakları" konularındaki araştırmaları ile haklı olarak dikkatleri çekti. İnceleme alanı yanında öykü ve roman çalışmalarını sürdüren yazarın ikisi çocuklar için olmak üzere yayınlanmış üç kitabı vardır. "Uzayda Savaş (1980)", "Yabancılar (1979)", "Sonsuz Yarım Gün (1980)", diye bilgi veriliyor "Halk Şiirinde Gerçekçilik" kitabının başlangıcında. Dördüncü kitabı olan "Halk Şiirinde Gerçekçilik", Rıza Zelyut'un nasıl değerli ve titiz bir araştırmacı olduğunu kanıtlamaya yetiyor.

İlk gençlik dönemlerinde bizde şiirle uğraşmayan yok denecek değin azdır. Okuma yazma bilmeyenlerimiz bile türküler yakarak, acılarını, sevinçlerini, özelliklerini ve öfkelerini dile getirirler. Belli bir duygusal çağdan sanra şiiri bırakanlar çoğaldığı gibi sürdü-

renler de olur. Ülkemizde şiirle uğraşanların sayısı azımsanmayacak değin çoktur. Ama ne var ki, yazılanların çoğunu okumak zaman öldürmekten başka işe yaramaz.

Pir Sultan gibi, Dadaloğlu gibi halk ozanlarımızın bıraktıkları şiir mirası Nazım Hikmet ve Enver Gökçe ile yüzyılımızda yeniden bayraklaşmıştır. Günümüzde şiirle uğraşanlar hep bu değerli ozanlarımıza yetişebilme çabası içindedirler. Nazım'ın, Gökçe'nin veya ondan önceki halk ozanlarımızın büyüklüğünün nereden geldiğini anlayamazlar çokları.

Bir sanatçı herşeyden önce kendisini tanımalı, hangi sınıfın içinde bulunduğunu bilmelidir. Günümüze değin insanlığın ve insan emeğinin geçirdiği aşamalar vardır. Her ırkın, her sınıfın belli bir tarihi vardır. Günümüz dünyası emekçi sınıflarla, burjuvazinin kıyasıya savaştığı, siyasi iktidarı ele geçirme yarışının olduğu bir dünyadır. Böylesi bir dünyada sanatçı olayların dışında kalamaz. Kalmamalıdır. Onun görevi işçi sınıfının yanında savaşını sürdürmek, üzerine düşeni yapmaktır. Şüphesiz bu görevinin bilincinde olmayan, çevresinin şakşaklarıyla böbürlenen veya bir yayın organına postunu atarak adını duyurmaktan, reklam olmaktan zevk alan küçük burjuva anlayışlar çoktur. Ama ne var ki, Pir Sultan gibi, Nazım, Enver Gökçe gibi ozanlarımızın dışında sanatın başka dallarında yaptıklarının ve yapacaklarının bilincinde olan değerli sanatçılarımız da vardır. Öykü ve romanımızda Sabahattin Ali olduğu gibi müziğimizde R. Ruhi Su, sinemamızda Yılmaz Güney adını saygıyla, övgüyle anacağımız değerlerdir. Bugün bunların açtığı çığırda akıp giden kültürümüzün içinde daha nice değerler vardır. İşte ozan ve araştırmacı Rıza Zelyut da bunlardan birisidir.

"Halk Şiirinde Gerçekçilik" Rıza Zelyut'un zorlu bir uğraşısının sonucu değerli bir üründür. Burjuvazinin bize kabul ettirmeye çalıştığı tarihin, sınıf kültürünün karşısına, halkımızın tarihini inceleyerek buradan kültürümüzün kökenine inen Rıza Zelyut geçmişini günümüze ulaştırma çabası içindedir. Özellikle şiiri konu eden Zelyut da, orta Asya toplumlarından yola çıkarak, Türklerin köleci ve feodal toplumda geçirdiği aşamaları bir tarihsel gelişim içersinde sunmaktadır. Böylelikle Halk Ozanlarının ortaya çıkışı ve Türk şiirinin kökenine bakışı candamarından yakalıyarak Türk halkının geçirdiği toplumsal gelişim ile şiirimizin geçirdiği aşamaları da birlikte sunmaktadır.

Günümüzde Türkiye devrimci hareketi bir sancı içindedir. Teorisiz pratiğin, pratiksiz teorinin ürünü, kitlelere ve devrimci hareketimize pahalıya olmaktadır. Bugün "mangalda köz bırakmayan" bir devrimcimiz halkımızın geçmişteki sınıf mücadelelerini ya toptan inkar etmekte veya eksik ve yalan yanlış bilmektedir. Birçok siyasi çizgilerin bile uzak geçmişimizi değerlendiren çalışmaları olmadığı gibi böylesi önemli bir konuya gerek bile duymamaktadır. Bu durum doğal olarak günümüz devrimcilerin eksik ve yanlış bilgilermelerini ortaya çıkarmaktadır. Oysa geçmişimizi araştırıp öğrenebilmek için yayınlanmış bir yığın kaynak bulmak, bunlara devrimci bir bakış açısıyla ulaşmak mümkündür. Ama ne var ki değil daha uzakları, yakın yüzyılları, Osmanlılar dönemindeki sınıf mücadelelerini bile dinsel, mezhepsel temellere dayandıran, her direnişin altında kızılbaş parmağı gören aydınlarımız, devrimcilerimiz Anadolu halkının islam dini ile ilişkilerini de yeterince öğrenememişlerdir. Ve dünü sakat kavrayanlar bugün o sakatlığı sürdürerek devrimci hareketimizde hastalıklar yaratmaktadırlar.

Rıza Zelyut toplumsal gelişimi marksist Leninist bir gözle incelerken İslam dini karşısında Türklerin ve Ön Asya toplumlarının takındıkları tavırları da ele alıyor. İslam dinini gerek Büyük Selçuklu gerek Anadolu Selçukluları, gerekse Osmanlı hakim sınıflarının kendilerine nasıl kalkan yaptıklarını da sergiliyor. Bütün olup bitenleri devrimci bir bakış açısıyla sunuyor okura.

Toplumsal olaylar ve gelişim içerisinde ozanlarımızın halkın kültürünü değişik dönemlerde değişik biçimleriyle sürdürdüğünü açıklayan Zelyut, Arap ve Acem kültür ve düşüncesinde şiirimizdeki etkisine eğiliyor. Hakim sınıfların ideolojisi olan "Mevleviliği" kanıtlarıyla birlikte yerden yere çalışıyor. Halkın devrimci kavgasından, bu kavganın ürünü halk şiirlerinden örnekler sunuyor. Halk ozanlarımızın toplumsal ortamdaki konumlarını ve sürdürdükleri kavgayı zaman, yer ve neden göstererek açıklayan Zelyut, şiirimizde yergiyi bir temel taşı olarak ele alıyor. Ve yergiyi altı konuda topluyor.

1. Toplumsal yergiler
2. Feleğe yönelen yergiler
3. Kişilere yönelen yergiler
4. Güzel ya da sevgiliye yergiler
5. Kişisel yergiler
6. Hayvanlarla ya da doğa güçleriyle ilgili yergiler

Ve hangi ozanımızın hangi yergileri yaptığını akıcı bir dille, bol bol örnek şiirlerle açıklıyor. Bilemediğimiz, okuyamadığımız bir çok ozanı çıkarıyor karşımıza.

AYKO yayınları olan "Halk Şiirinde Gerçekçilik" her aydının, her devrimcinin okuyup birşeyler çıkarması gereken bir kitap. Rıza Zelyut'un bu değerli eseri bizim kültürümüzün burjuva ideolojisi, burjuva kültürü karşısına bir dikilmesi, bir başkaldırısıdır.

Halkın düşmanı olan Türkiye faşist cuntası elbette Rıza Zelyut'u ve Rıza Zelyut gibi değerli sanatçılarımızı mapuslarla, işkencelerle, ölümlerle ödüllendirecektir. Ama biz, halk olarak Rıza Zelyut'ları ve onun gibi değerleri bağrımıza basıyoruz. Çoşkuyla, sevgiyle kucaklıyor, saygı duyuyoruz. Halkın kültürünü geçmişten bugüne, bugünden geleceğe aktaran sanatçılarımıza sahip çıkıyoruz. Sanatımıza, sanatçılarımıza kanlı dişlerini gösterenler bunu böyle bile...

CAN YOKSUL

BİR ÖYKÜ

GÜNEŞİ

BİRLİKLERİ

YAVUZ AKÖZEL

Saatın zili acımasızca çaldı. Çocuk hemen yataktan fırlayıp, tepinerek öten saatin zilini susturdu. Başak sarısı dalga dalga saçları, badem çiçeği gülücüğünde çağla yeşili gözleri vardı. Anasının akşamdan hazırlayıp başucuna koyduğu giysilerini giyinmeye başladı. Güneş hiç doğmayacakmış gibi ormanların, dağların ardındaydı. Ağaçlardaki olgunlaşmış elmalar sabahın serinliğinde üşüyorlarmış gibiydiler. Üzeri kara eriklerle dolu ağacın dalında bir kuş sabahın ilk ısıltılarıyla birlik, doku-naklı bir ezgi mırıldanmaya başlamıştı.

Anası, oğlunun kahvaltısını özenle masaya hazırlamıştı. Kuşlu bardağına süt doldurmuş, yine kuşlu tabağına iki dilim reçelli ekmeğe sürüp bırakmıştı. Ve masanın üzerinde okul saatine ayarlı çalışmayan bir başka saat daha duruyordu. Çocuğu uykudan kaldıran saatin akrep ve yolkovanı çalışmayan bu saatin akrep ve yolkovanı düzeyine geldiğinde okula gidecekti.

Anası ve babası yorgun uykuların en bölünmez yerinde kalkıp, ortalık daha ışımadan fabrikaya çalışmaya gidiyorlardı. Birgün anasına sormuştu:

- Ana, Ben hergün böyle sensiz mi yatağımdan kalkacağım? Giysilerimi sensiz giyinip, kahvaltımı hep böyle bir-başıma mı yapacağım? Bu, beni korkutan, ürkün sabah yalnızlığından hiç kurtulamayacak mıyım?

Anası oğlunun küçücük ellerini nasırlı ama sevecen avuçlarının içine almış, dalga dalga saçlarını, çağla yeşili gözlerini öpmüş ve oğlunu yanıtlamıştı:

- Güneş doğduğunda artık ne sen ne de diğer çocuklar yalnız kalmayacaksınız.

Çocuk, pencereden uzak dağları, ormanları gözlüyor, güneşin doğmasını sabırsızlıkla bekliyordu. Bu bekleyiş içerisinde tansıklarla dolu kendi evreninde yatılamıyacak düşlere yatıyor, anasının sevecen kucagındaymış ve artık yalnızlıktan bir saniye sonra kurtulacakmış gibi duygularla küçücük yüreğinde sevinçler oluşturunuyordu. Uzak dağların, ormanların ardından usulcacık ve tüm görkemiyle güneş doğduğunda da sağında, solunda anasını arıyordu.

Artık anlamıştı. Bu güneş, sabahın kırılmış soğukunu yermesine, üşüyen gökyüzünü, ağaçların ballı meyvalarını ve hüzünle ötüşen minicik kuşları ısıtmasına karşın, anasının fısıldadığı güneş değildi.

Yine de her sabah saatin zili acı acı çaldığında uyanıyor, anasının bellettiği gibi giysilerini giyiniyor, kuşlu bardağından süt, kuşlu tabağından recelli ekmeğini yiyor ve sonra gidip pencerenin önüne oturup güneşin doğmasını bekliyordu.

Her güneş doğuşunda o yalnızdı. Anasına en gereksinimi olduğu bu kuşların hüzünle öttüğü, ağaçlardaki ballı meyvaların üşüdüğü sabah serinliğinde yapayalnızdı. Anasının sevecen, ilik, güvenli sesi odanın içerisinde durmaksızın yankıyor gibiydi. Güneş doğduğunda... Güneş doğduğunda artık ne sen ne de diğer çocuklar yalnız kalmayacaksınız. Saatlerin akrep ve yolkovanı bir düzeye gelip çakıştığında o anasının yankısını, görünümünü güneşle dolmuş odanın içerisinde öylece bırakıp, koşarak okula gidiyordu.

Okulda ardı sıra bağırlıyorlardı: Kımmıl Türke, Pis yabancı diye. Ve hiçbir Alman arkadaşı sınıfta yanına oturmaya yanaşmıyordu. Bu Türk çocuğuyla konuşmak isteyen, birkaç çocuğa da göz dağı veriyorlar, gerekirse aralarına alıp bir güzel dövüyorlardı. Kalemleri, silgileri, oyuncakları yitse hep ondan biliyorlar, tüm kötü sözleri sade ona yakıştırıyorlardı. Evdeki yalnızlığı burada da yakasını bırakmamıştı. O, otur-

duğu pencerenin kıyıcığında öğretmeni ders anlatırken yine gökyüzünü, dağları, ormanları gözlemeye dalıyor, güneşin önünden iniltiyle akıp giden kurşuni bulutlara hiçkimsenin duyamayacağı birşeyler fısıldıyordu.

Derdini dökebileceği bir yankı vermeyen doğa bir de anası vardı. Tüm birikimlerini ve gözbebeklerinden kopmaya hazır sıcak gözyaşlarını sabırla küçücük yüreğine gömüyor, akşamın biran önce gelmesini, anasının sevecen kollarına kendini atmayı hüznle kuruyordu.

Tüm gün kulaklarında anasının ümit, çöşku, dyaşam dolu sözcükleri yankıyan, dağ, bulut orman ve kuşlarla fısıldaşan, anasının masallarındaki tüm çocukların kardeş olduğu güzel bir dünyanın özlemiyle yanıp tutuşan çocuk akşam olumu anasının dizinin dibinden ayrılmıyor, onu birazdan yitirecekmiş gibi kaygularla öpüp, kokluyor, ağrıyan sızlayan yerlerini tüm çabasıyla ovuyor ve yapayalnız geçirdiği zifir gecelerden beter günün birikimlerini ona yöneltiyordu:

- Ana?
- Söyle güneşim.
- Biz neden Türküz?
- Türkiyeden geldiğimiz için.
- Türkler çok mu kötülük yapmış bu

Almanlara?

- Yapmamışlar.
- Ama biz onlarla düşmanız değil mi?
- Hayır yavrum... Dortuz, kardeşiz..
- Ama bunlar kötü kardeş... Tıpkı o masallardaki gibi... Kardeşlerini acımasızca declere yediren kötü kardeşler.
- Yok bitanem... Yok... Şimdi aldatılmış olabilir onlar... Onlara bir sürü şeyler yalnız öğretilmiş olabilir ama güneş doğduğunda herşey düzelecek.

- Ama söylediğin o güneş hiç doğmuyor ki?

- Doğacak.
- Ama ne zaman? Ne zaman doğacak?
- Bizim gibi her sabah karanlıkla birlik uyanıp fabrikalara çalışmaya giden tüm analar, babalar yeter dediği zaman.

- Yeter demezseniz doğmaz mı?
- Doğmaz?
- Ben de her sabah yalnız mı uyanırım yatağımdan? Giysilerimi yalnız giyer, kahvaltımı yalnız mı yaparım?
- İşsiz kalmazsam, evet.
- O zaman işsiz kal.
- İşsiz kalırsam kirayı nasıl öde-

riz? Ekmek nasıl alırız? Bir babanın aylığı yeter mi bunca gidere? Hem biz Türkiye'den neye geldik ki buralara değin?

- Neye geldik?
- Çalışmaya, para kazanmaya.
- Türkiye'de kalsaydınız da çalışsaydınız. Hem sen hep demiyor musun Türkiyem gibi güzel memleket yok diye?
- Ah, bitanem. Bir güzellik yetse.. Oralarda bize göre iş yok, ekmek yok, su yok. Bir sıcak gökyüzünü, masmavi denizi, ıslıl ıslıl yıldızları gözlemekle, ağustos böceklerinin türkülerini dinlemekle karnımız doyabilse...?

- Ana?
- Söyle güneşim.
- Ne zaman yeter diyeceksiniz?
- Bilmem, bilemem... Belki yarın, belki on, yirmi, otuz kez uyuduktan sonra, belki sen büyüdüğünde...
- Ana? Güneş doğduğunda Alman arkadaşlarım benimle konuşurlar mı?

- Konuşurlar.
- Bana kımmıl Türke de demezler?
- Demezler.
- Sınıfta yanımda da otururlar?
- Otururlar.
- Beni dövmezler de?
- Dövmezler.
- Ana?

- Söyle güneşim.
- İstiyorum ki o güneş hemen doğsun. Diyelim ki bir tane uyuduktan sonra, diyelim ki gözlerimi şöyle yumup açtıktan sonra.

- Ben de istiyorum ama?
- Çocuk anasının yorgun kollarının arasında kendinden geçiyor, küçücük dünyasında kurguladığı tüm özlemler gerçek oluyormuş gibi mutlulanıyordu. Gözlerinde ulaşılmaması olanaksız özlem, sevinç karışımı bir pırıltı ona yarının can suyunu veriyordu. Anası ise oğlunun bu bitmez sorularını yanıtlarken görünmeyen gözyaşlarını yüreğine, yüreğine damlatıyordu.

Dışarıya olanca öfkesiyle korkunç bir karanlık çökmüştü. Uzaktaki ormanların derinliğinden karanlığa yankıyan ulumalar geliyordu. Aralıklarla bir gece kuşunun çığlığı mışıl mışıl uykulardaki çocukların düşlerine dek giriyor, onları sıçramalarla uyandırıyor.

Anası işsiz kaldığından beri çocuk yalnız değildi. Artık anasının sımsıcak öpücükleriyle uyanıyor, onun yardımını-

la giysilerini giyiniyordu. Kahvaltısını anasıyla birlik güle oynaya yapıyor, sonra sarmaş dolaş oturup pencereden uzak dağları, ormanları gözlemeye dalıyor, güneşin doğuşunu birlikte bekliyorlardı.

Dünyadaki tüm analar ve çocuklar pencerelerin önüne oturup uzak dağları, ormanları gözlüyor, güneşin doğmasını bekliyor gibiydiler.

İş ve İşçi Bulma Kurumlarının koridorlarında birikmiş milyonlarca işçi ellerinden yaşam şansları, özgürlükleri, küçücük sevinçleri alınmış gibiydiler.

Dünyadaki tüm çocuklar okullarda, sokaklarda horlanıyor, yalnız bırakılıyor, küçücük yüreklerine kurşun sıkılıp kuşlar gibi öldürülüyor gibiydiler.

Okula giderken ardı sıra bağıriyorlardı Kimmıl Türke, pis yabancı diye. O bu çığırtkan, kanlı hançerlerle bilmiş sözçükleri duymuyordu bile. Anasının kolları arasındaymış gibiydi ve güneşin doğacağına iyice inanmıştı.

BU BENİM ANAM

bu benim anam işte
ak sütüyle sulayan dünyayı
bu benim anam
Vietnam'da göğüs geren çeliğe
indiren yağmurunu çeltik saplarına
şu aç kadın, Hindi Çin'de çocukluğunda
bir haşaşla değiş tokuşa satılan
bu benim anam işte
ateşe ağız açan
dünyanın her yerinde

CAN YOKSUL

SAV

Ana dizinin dibinde oturup
Ana sevilmez
Şiir yazılmaz ki
Çirkine bakıp
Gelincikleri devşiremezsiniz
Bükmeden belinizi

BEYLERE BİR DUYURU

Duisburg Bruckhausen'da
Kiraz ağaçları
Ben
Ve Türk çocukları
Öksürüyoruz.

Mustafa Önal

ÇAĞLAR VERMİŞ OLMALI

Keskin değil miydi bıçakları,
bileklerimize dayatılan?
Kaçınılmaz bir ölüm müydü,
bölük pörçük
derin ve çarpınırcasına
usumuza kazınan?

Çağlar vermiş olmalı,
artı vereceğini.

İnsanlık varoldukça
var olacaktı; ikiyüzlülük, ihanet
yakınılmamalı
onu yemesini bilmeli.
Başka bir şey demiyeceğim.
Çağlar vermiş olmalı,
artık vereceğini.

SENOL GÜREL

TARİH TEKERRÜR MÜ EDİYOR?

— ندر یو حال قره کوز؟
— قانون دار، سند، سر بستی حاجواد!

Todor Kasap'ın üç yıl hapis cezasına mahkûm olmasına
yol açan ünlü karikatür

Altındaki yazı:

— Nedir bu hal Karagöz?

— Kanun dairesinde serbesti Hacıvat!

DELI İLLET

Bir akıl hastası iyileşip taburcu olmuş hastahaneden. Bir parkta kanepeye oturmuş. Yanındaki kelli felli birine:

- Afedersiniz, kim olduğunuzu söyler misiniz? demiş.

Kelli felli olan, şöyle yukardan süz-
dükten sonra:

- Sivil giyindiğime bakmayın, ben generalim. Yakında Cumhurbaşkanı olacağım.

deyince, beriki başlamış dizlerini dövmeye.

- Vah, vah, vah! Şu deli illet ben-
de de böyle başlamıştı.

ŞAKA MAKA

Bir Türk, bir Amerikalı arkadaşını görmeğe gitmiş. Hoşbeşten sonra Türk konuk:

- Ankara'ya telefon edeyim de bizimkilere sağ salim geldiğimi bildireyim, demiş. Telefonlaşmış. Az bir ücret tutmuş. Ev sahibi:

- Bizde cehennemle de telefon görüşmesi yapılabilir.

deyince, Türk'ü merak sarmış. Cehennemle telefonlaşmış. Yine az bir ücret tutmuş. Merakla Amerikalı arkadaşına sorar:

- Yahu, Ankara'yla görüştüm 50 dolar tuttu. Cehennemle görüştüm 50 dolar tuttu. Neyin nesidir?

Amerikalı:

- Cehennem de dış hatlara dahildir. der.

Başka bir zaman Amerikalı Türk dostunu görmeye gelir. Washington'daki eviyle görüştükten sonra ev sahibi Türk:

- Bizde de Cehennemle telefonlaşılır,

der. Amerikalı kalkıp telefon açar. Ücreti öğrenince bu kez o meraklanır ve sorar:

- Yahu, Washington'la görüştüm 50 dolar tuttu. Cehennemle görüştüm 5 dolar tuttu. Neyin nesidir?

- Eee, bizde cehennem iç hatlara dahildir de... ondan.

YASAK

MGK ve anayasa komisyonu başkanı Orhan Aldıkaçtı bir gün öğle yemeğini beraber yemeğe karar verirler. Hem yer hem de sohbeti koyulaştırırlar. Evren bir anda pişmiş aşı su katarcasına surat asar ve ekler:

- Yahu, şu YOL kelimesini sohbet sırasında kullanmayın.

Aldıkaçtı sorar:

- Neden Paşam?

- Neden olacak YOL denince Yılmaz Güney aklıma geliyor.

Aldıkaçtı cevaplar:

- Kızma paşam, onun da kolayı var. Yeni anayasaya bir madde daha ekleriz YOL kelimesini kullanmak yasak diye...

AÇIKLAMA

Geçenlerde resmi gazetede çok yerinde bir duyuru yayınlandı. Duyuru şöyle: "Bundan böyle güzel yurdumuzu kötüleyenlerden boşalan yeri dolduracak, çifte vatandaşlığa baş vuracak adaylardan şu özellikleri taşıyanlar tercihimizdir: Cellatlık, hainlik, hırsızlık. namussuzluk. Bir de uşaklık."

Aldığımız haberlere göre ilanı okuyan Tahsin Öztin illa da Yılmaz Güney'den boşalan yeri ben alacağım diyormuş. İstemekte haksız da sayılmaz. Sezdr'in hakkını Sezdr'a vermek gerekir. Gerekçesi de yerinde. En çok ben küfür ediyorum diyormuş.

DUYURU

YOL filminin Paris'te gösterildiğini ve büyük ilgi gördüğünü duyan cunta, kimlerin, izlediğini yerinde tespit edebilmek için bir komisyon oluşturur. Görevine dört elle sarılan komisyon, yorucu bir çalışmadan sonra ilginç bir açıklama yapar: "Pares'de yalnız hainler ve ermeni teröristleri filmi izliyor."

Hoppala! Paris'in büyük çoğunluğu hain ve ermeniymiş de haberimiz yokmuş!

HALK ÖZANLARI

SANMAYIN

Böyle sürmez sizin beylik düzeni
Sizin dediğiniz olur sanmayın
Uyandı ezilen gördü ezeni
Düzeniniz menzil alır sanmayın
Ne yaptınız koca Mahir Çayan'ı
Korkmadan astınız o üç fidanı
Desim'de İbo'yu, Nurhak'ta Sinan'ı
Bunlar yanınıza kalır sanmayın
Düşküni'yim akar emekçi teri
Biter mi sandınız halkın eseri
Tarihin akışı döner mi geri
Giden günler geri gelir sanmayın.

DOŞKONT

YASALAR

Yasalar, vahşi yasalar
Yarasalar
Kompradorlara yar
Yoksullara gaddar
Bu yasalar
Vahşi yasalar
Şimdi daha sıcak
Daha renkli
Şimdi kasalar
Kasaların yarattığı yasalar
Vahşi yasalar
Yarasalar...

EMEKÇİ

UZUN İNCE BİR YOLDAYIMI GİDİYORUM GÜNDÜZ GECE

Halk şiirinin büyük ustası Veysel'i dinleyipte onun sesine ve hiç bir ozanda göremediğimiz özgün müzigine tutulmayan, onu sevmeyen var mı merak ediyorum. Veysel'in ozanca ve bilge sesinde binlerce yıldır ezilen, sömürülen Anadolu insanının sesini duyarsınız, "uzun ince bir yolda" olduğunu ve "sadık yarın toprak" olduğunu anımsayarak.

Yedi yaşında gözlerini kaybeden Veysel çiçekleri sevmeyi, yaşama böyle bağlanmayı, saz çalmayı, türkü söylemeyi nerden öğrenmiştir. Okulsuz ve kitapsız bu kadar güzelliği nasıl yaratmış ve bize vermiştir. Veysel halkın kitabında okumuş, hayatın okulunda öğrenmiştir. Ozanı bol Sivas toprağında yetişmiş bir bozkır çiçeğidir.

Emekçi yığınlar daha mutlu, daha insanca bir dünyaya kavuşmadıkça Anadolu

daha nice Veysel'ler yetiştirecektir. Veysel nice acılar çekerek, nice yoksulluklar çekerek ve nice eser bırakarak aramızdan ayrıldı.

Aşık Veysel halk ozanlığı geleneğimizin kilometre taşlarından birisidir. O bugün rahatlıkla "Veysel tarzı" diyebileceğimiz özgün bir müzik tekniği yaratmakla yetinmeyip, estetik değeri yüksek, geleneksel ve gelenek dışı dizeler yarattı.

Uzun ince bir yoldayım
Gidiyorum gündüz gece

Dağlar çiçek açar
Veysel dert açar

On onbeş yaşıma geldiğim zaman
Yavaş yavaş düzen ettim sazımı

Beni hor görme kardeşim
Sen altınsın, ben tunç muyum?

diyerek ozan eşitsizliğe karşı olduğunu
açıkça söyler.

Veysel karanlık sandığımız dünyasın-
da bize nice aydınlıklar sundu. Onun do-
ğa ve yaşam sevgisi insanı sarsacak
güçtedir. Gün olur çiçeklerin dilinde
konuşur:

Baharda çoşarsa bu ulu toprak
Vücuda getirir her türlü yaprak
Al yeşil giyinmiş dağlara bir bak
Bağrında büyütür yer çiçekleri

Veysel'de çiçeklerde anlatımını bu-
lan doğa sevgisi çok güçlüdür. Bir
çeçe koparmak için uzanırken Veysel ak-
lınıza gelirse vaz geçersiniz. Veysel
sanki yıllar önce sanayinin geliştikçe
doğa ile insan arasındaki uyumun bozu-
lacağını ve insanların daha mutsuz ola-
caklarını anlatmak istiyor gibi. Bugün
gelişmiş sanayi ülkeleri hava kirliliği
ve doğanın tamamen ölmesi ile karşı
karşıya. Ve bu çelişkili durum yeşiller
diye bir hareketi gündeme getiriyor. Bu
insanlar doğanın bozulmasına ve giderek
ölmesine karşı mücadeleye giriyorlar.
Veysel'i yeşiller tanısalar kimbilir na-
sıl sevecekler.

Veysel güçlü, özgün müzik tekniği,
doğa, insan, yaşam sevgisiyle dolu di-
zeleri ve bir Anadolu emekçisinden
farklı olmayan yaşamıyla halkımızın ya-
rına kalacak çağdaş bir ozanıdır.

Veysel bir gün toprak olacağını bi-
linçindedir. Bu hiç de ölüm karşısında
duyulan bir umutsuzluk değildir. Yaşama
yürekten bağlı olan ozan ölümsüz olma-
nın yaşam uğruna kavgaya girmekle yani
ölümsüz bir eser bırakmakla olduğunu şu
dizeleriyle açıkça söylüyor.

Her kim ki bu sırra mashar
Dünyaya bırakır ölmez bir eser
Gün gelir Veysel'i bağrına basar
Ben sadık yarım kara topraktır.

Veysel halkın malıdır. Ona sahip çık-
mak her devrimcinin görevi olmalıdır.
Toplumcu gerçekçi şiirimizin büyük us-
tası Enver Gökçe ölmeden az önce Aşık
Veysel üzerine yazdığı ve Yaba dergi-
sinde Temmuz 82 sayısında yayınlanan
yazısında, halka yabancılaşmış, Vey-
sel'e, Ali İzzet'e tepeden bakan aydın-

lara iyi bir ders veriyor.

"Veysel öldü halk ozanlığı da öldü",
"Veysel halk ozanlığının son halkası "
gibi hiç bir temeli olmayan teori uydu-
ranlar yanılıyorlar. Ezen ve ezilen
arasındaki çelişki çözümlene dek emekçi
yığınları temsil eden halk ozanlığı ge-
leneğimiz sürüp gidecek. Veysel'in bı-
raktığı sazı bugün Z. Livanelliler, Gül-
tekinler, Emekçiler almışlar, uzun in-
ce bir yolda gidiyorlar gündür gece.

Selam olsun Aşık Veysel ustaya ve
bu köklü geleneğimizi sürdüren, yaşatan
nice ozanlara.

YURTSEVER

TARAFSIZLIK

Boşa fetva verme ey asilzade
Yasalar tarafsız olamazlar ki
Kim yaparsa onun hizmetindedir
Yasalar tarafsız olamazlar ki

Ya ezenden yana ya ezilenden
Ya sömüren yada sömürülenden
Ya yarından yana yada bugünden
Yasalar tarafsız olamazlar ki

Her devletin bir de yasası vardır
Her yasanın bir de kasası vardır
Her asanın bir de musası vardır
Yasalar tarafsız olamazlar ki

Garip Şahin uzun lafa gerek yok
Anlayana bu sözlerim bile çok
Tarafsızlık yalanına karnım tok
Yasalar tarafsız olamazlar ki

GARİP ŞAHİN

ANKARA KAPKARA

Seni beni uyutmuşlar be dostum
Ankara kapkara uyan fukara
Daha ne beklersin orda ışık yok
Ankara kapkara uyan fukara

Bey geldi konuştu uyuttu seni
Rey verdin bey oldu korkuttu seni
Vurdu vurgununu unuttu seni
Ankara kapkara uyan fukara

Onlar koltuk için kavga ederler
Hepsi dayı yeğen hep biraderler
Uyanmazsak kanımızı emerler
Ankara kapkara uyan fukara

Çocuğun mu hasta kimin neyine
Doktor bey uğrar mı senin köyüne
Beyler hizmet eder kendi beyine
Ankara kapkara uyan fukara

Alın terimizi sömürüp yerler
Bizi beğenmezler pis köylü derler
Eğer bir pis varsa oda o beyler
Ankara kapkara uyan fukara

Zamani korkmadan haykırır her an
Duy işçi duy köylü duy ırgat çoban
Uyan ki göresin kim bizi soyan
Ankara kapkara uyan fukara

NASIL DÖNSÜN

Beyler aç bırakıp kovdular onu
Memo nasıl dönsün Anadolu'ya
Varıp iş istedi sövdüler onu
Hasso nasıl dönsün Anadolu'ya

Bir tek öküzünü satıpta gelmiş
Koca koca dağlar aşıpta gelmiş
Eşinden dostundan kopupta gelmiş
Usso nasıl dönsün Anadolu'ya

İster bülbül ötsün ister kekliği
Anadolu ağaların çiftliği
Onun orda yoktur iğne ipliği
Hido nasıl dönsün Anadolu'ya

Agrılmış yurdundan hasret çekiyor
Maden ocağında kömür söküyor
Çatlamış elleri kanlar akıyor
Hemo nasıl dönsün Anadolu'ya

Zamani'yim gördüm kimi harçlıksız
Kimi kolsuz kalmış, kimi parmaksız
Buna yaşam demek bence anlamsız
İşçi nasıl dönsün Anadolu'ya

ZAMANI

KAVGA

Hem açtı, hem susuz, üstelik yolsuz
Bunlara nedendi verdi kavgayı
Yarınını bilir, değil umutsuz
Geleceği için verdi kavgayı

Düş değildi büyüyordu umudu
Kavga haklı, vuruyor, vuruyordu
Uşağın mermisinden korkmuyordu
Korkmadığı için verdi kavgayı

Yenilmişse benzemiyor doğrusu
Kesilmedi ne sesi ne soluğu
Elbet bilinecek işin doğrusu
Doğruyu bilerek verdi kavgayı

GÜLTEKİN

BİZE

Dertlerimi döksem dostun başına
Bülbüller sızlaşır gül ağlar bize
Başım alıp çıksam Nurhak dağına
Dereler tepeler yol ağlar bize

Bu nasıl yaşamak yanıyor sinem
Çektiğim çileyi çekmesin alem
Bizim derdimizi yazar mı kalem
Kalemler tükenir el ağlar bize

Hasret kaldım toprağıma tozuma
Kaldı cefa oğlum ile kızıma
Sözüm kar etmiyor kırık sazıma
Mızrabım kırıldı tel ağlar bize

Kemteri'yim yandım daha mı yanam
Keremim der idi ak saçlı anam
Gurbetele düştü kınalı sunam
Feryadım figanım dil ağlar bize

KEMTERİ

BİLGİN KÖPEK

Çek Halk Masalı

TÜRKÇESİ: ÖZDEMİR BAŞARGAN

Bir varmış bir yokmuş, ülkenin birinde, ne okuması nede yazması olan bir köylü varmış. Kör cahilmiş ama, çok da mağrurmuş, kendisini köyde eşi benzeri olmayan önemli bir adam sayarmış... Öteki köylüler hiç hoşlanmazmış ondan, çünkü geçimsiz ve açgözlünün biriymiş.

Bu köylünün Azor adında çok sevdiği bir de köpeği varmış. Irgatına ikide bir şöyle dermiş:

- Biliyor musun, Martin, şu köpek senden daha akıllı. Ne söylesem şıp diye anlar. Bir tek eksikliği var, bir de konuşsa! Köpekler için bir okul olsa, masrafına hiç acımaz, yollardım doğrusu...

Irgat Martin kurnaz, cin gibi bir çocukmuş. Efendisinin kendisine hep hakaret etmesi, bir de açlıktan ölmeyecek kadar az yiyecek vermesi çileden çıkarıyormuş zavallı Martin'i. Bu hale uzun süre sabırla göz yummuş, ama tahammülü de son kerteye dayanmış. Sonunda bu zengin köylüden kendisine çektirdiklerinin acısını çıkarmayı kafasına koymuş. Bir gün, sahibine:

- Köpekler için bir okul olduğunu bilmiyordunuz demek? diye sormuş.

- Saçmalama! diye terslemiş zengin köylü.

- Yalanım yok, efendim. Eski bir arkadaşım olan orman bekçisi söyledi: zeki köpeklerle konuşmayı öğreten bir okul varmış. Oraya giden köpek, artık ne gördü, ne işittiyse hepsini anlatmağa başlarmış.

- Harikulade! diye el çırpmış zengin köylü, bu okulun nerede olduğunu biliyor musun?

- Korucu bana "dağların, ormanların arkasında" demişti. Herhalde çok uzak... Hem de okul parası 20 Kuron tutuyormuş.

- 20 Kuron'un lafı mı olur? Yarın derhal Azor'u götür oraya...

- Ama ders ücreti de 100 Kuron tutuyormuş, demiş ırgat.

- Eh, 100 Kuron'la da fakir olacak değilim ya! Gönderdim Azor'u okula gitti...

- Sen bekle görürsün, diye içinden keyifle söyleniyormuş ırgat, başına ne çorap öreceğimi ben bilirim. Bir yıldan beri benim ücretlerimin üzerine yatıyorsun, iş köpeğe gelince parayı sokağa atmaya hazırsın!

Ertesi gün köylü Martin'e 120 Kuron'u saymış. Yol azığı olarak da tuz ve ekmek sarmış ırgata... Fakat en halisinden sucuk koymuş köpeğine.

Martin Azor'u yanına alıp doğrudan orman bekçisine götürmüş, olanı biteni bir bir anlatmış.

Orman bekçisi tüm bunları duyunca nerdeyse gülmekten kırılacakmış:

- Sen, demiş, köpeği benim yanıma bırak. Buraya hiç kimsecikler uğramaz, kimse bir şey farketmez.

Ondan sonra ikisi sofraya kurulup köpeğin sucuklarını bir güzel afiyetle gövdeye indirmişler, Azor'a da kemik atmışlar.

Martin, korucunun yanında üç gün kaldıktan sonra dördüncü gün köye dönmüş. Efendisi, Azor'un okula alışıp alışmadığını sormuş. Irgat:

- Maalesef siz gelmediniz, efendim, diye cevap vermiş, okula girer girmez Azor hemen bir sıraya oturdu ve kulaklarını dikti. Öğretmenin bu hal çok hoşuna gitti, köpeği her şeyi öğreninceye kadar bir yıl yanında alakoymak istediğini söyledi. Şimdi öğretmene 100 Kuron verdim. Ama Azor'u geri getirmeye gidersem bir yüz kuron daha götürmeliyim.

- Eğer Azor onun yanında konuşmayı öğrenirse, yüz değil, beşyüz kuron vermeye bile razıyım, demiş,

sonra diklenerek ırgata dönmüş:

- Artık kendini kolla tembel herif! Azor bana herşeyi, ne konuşup ne yaptığını bir bir bildirecek. Hele onunla gezintiye çıktığım zaman, bütün köy peşimize takılacak, bu mucize karşısında hayretten akılları duracak.

Aradan altı ay geçmemiş ki, köylü, Azor'un iyi öğrenip öğrenmediğini kontrol ettirmek için Martin'i tekrar yollamış. Yol azığı olarak da ırgata yine tuz eklemek, köpeğe hediye olarak da yine sucuk vermiş.

Martin tekrar orman bekçisine varmış. Yine oturup sucuğu afiyetle yemişler. Martin bekçiye ot biçme için yardım etmiş, dördüncü gün tekrar köye dönmüş.

Köylü hemen Azor'un nasıl olduğunu, derslerinin nasıl gittiğini sormuş.

- Sağlığı çok iyi efendim, demiş ırgat, okuması da ilerledi. Harika bir öğrenci... Daha şimdiden hecelemeyi başarıyor. Öğretmen Azor'u gök-

lere çıkardı, çok yakında konuşmaya başlayacağını söyledi.

Bir yıl geçince, köylü Martin'i, Azor'u geri getirmesi için tekrar göndermiş. Yolluk olarak 20 Kuron, öğretmen için de 100 Kuron vermiş. Yolluk olarak da ırgata yine tuz eklemek, köpeğe yine sucuk!

Martin, yine dosdoğru korucuya varmış, yemişler, içmişler...Sonra

Martin kışlık odun kesmede korucuya yardım etmiş. Dördüncü gün tekrar köye dönmüş:

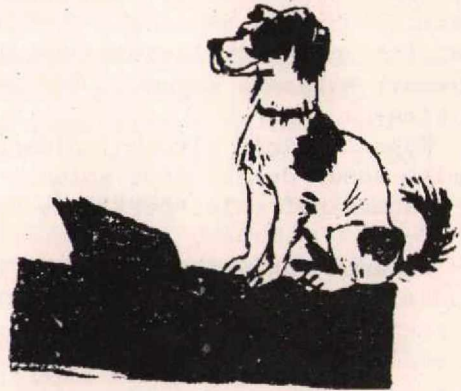
- Azor nerede? diye merak ve endişeyle sormuş köylü.

- Ah, diye anlatmağa başlamış ırgat, diğer köpekler Azor'un da ahlakını bozmuşlar. Bilirsiniz, eskiden ne kadar cesur ve iyi kalbli idi. Neler neler anlattı, bir bilseniz?... Anlatırken tüyleri diken diken oluyordu... Sizin aşağılık bir dolandırıcı olduğunuzu, tarlalarınızın yarısını tefecilikle kendi üzerinize geçirdiğinizi, bütün fakirlerin kanını emdiğinizi söyledi. Hatta kendi öz kızkardeşinizi bile dolandırdığınızı, annenizi dayaktan geçirdiğinizi dahi söyledi. Bu ileri geri konuşması tepemi öyle attırmış ki, hafin köpeği, boynuna bir taş bağlayıp nehre attım.

Zengin köylü adeta dilini yutmuş. Zorbela kendine geldikten sonra:

- Şeytanlar kovalasın, dedi, ne nankör köpekmiş! Onun için bu kadar para harcayayım da, sonunda bana bunu yapsın! Çok iyi etmişsin, Martin. Hele bir geri gelseydi, beni bütün köye rezil rüsva ederdi.

O günden itibaren zengin köylü evinde köpek barındırmaz olmuş. Bilgin Azor ise orman bekçisinin yanında kalmış. Gerçi konuşmayı öğrenmemiş ama, keyfi yerindeymiş...

Kısa-Kısa

Kreis Lippe'nin merkezi Detmold'da yapılan 9. Kunstmarkt'e Türkiyeli iki sanatçı katıldı. 17,18,19 Eylül günlerinde yapılan programlara Almanya'nın çeşitli yerlerinden 200'e yakın sanatçının katıldığı programları ve sergileri binlerce kişi izledi.

Türkiyeli genç ressam Harun Yiğit'in yağlıboya ve siyah beyaz çalışmalarından oluşan otuza yakın resim sergilenildi.

Ozan Can Yoksul ise 18 Eylül günü bir saat, 19 Eylül günü ise üç saatlik programında şiirler okudu. Ozan Can Yoksul'un Türkçe ve Almanca olarak sunulan şiirleri özellikle Alman dinleyiciler tarafından ilgiyle izlendi.

Şiirlerinde Türkiye ve Türkiye insanını konu alan Can Yoksul Türkiye'deki Faşist Cuntaya karşı bir savaş sürdürdüğünü bir daha kanıtlamış oldu. Ozan'ın kitaplarından okuduğu emperyalizmi ve Nato'yu eleştiren şiirleri de Alman dinleyicilerin çok ilgisini çekti.

Bilindiği gibi Can Yoksul kitapları yasaklanan ve halen faşist Cunta tarafından aranan bir ozandır. Ve kavga şiirimizde şiirlerini bir silah olarak kullanmaktadır.

Yusuf Ziya Bahadın'ın Federal Almanya ve Batı Berlin'de yazdığı öykülerden oluşan Geçeneğin Karanlığında adlı kitabı Yeni Dünya Yayınevi tarafından yayınlandı.

Fethi Savaşçı'nın Yedi Tepe Yayınları'nca Türkiye'de yayınladığı Fırın Patlayınca adlı kitabı 4 DM pul karşılığı derğimiz adresinden istenebilir.

Fırın Patlayınca 18 ayrı öyküden oluşuyor.

28.10.1982 günü Batı Berlin'de Filarmoni salonunda Türk Sosyal Demokratları Derneği'nin organize ettiği, Bilim ve Kültür Senatörlüğünün desteklediği başarılı bir Halk Oyunları Şenliği düzenlendi.

Şenliğe AWO, Halkevi, Türk Merkezi, VHS- Wedding, VHS Kreuzberg gibi grupların yanı sıra Türkiye'den İzmir Zeybek Ekibi de katıldı.

Manifaktür Tiyatrosu, Bilim ve Kültür Senatörlüğü'nün desteğiyle Batı Berlin'de bir "Tiyatro Festivali" düzenlemiş bulunuyor.

Festival, 12.11.1982-28.11.1982 tarihleri arasında, Kreuzberg Türk Halk Sahnesi, Schaubühne Türk Tiyatro Gurubu, Berlin Oyuncuları, MBSE Tiergarten Tiyatro Gurubu ve Berlin Türk Tiyatrosu gibi toplulukların sunacağı oyunlarla gerçekleştiriliyor.

Festivalde Duman, Sünnet, Ademin Kacığı, Şeyh Bedrettin ve sözsüz oyunlar yer alıyor.

Bu yıl Nobel Edebiyat ödülü 54 yaşında Kolombiyalı gazeteci ve yazar Gabriel Garcia Marquer'e verildi.

Marquez Kolombiya'da hüküm süren baskı yönetimine muhalefetinden dolayı ömrünün büyük bir bölümünü sürgün de geçirmiş.

1982 Cannes Film Festivali'nde birincilik ödülünü Costra Gavras'ın KAYIP filmi ile paylaşan Y. Güney'in YOL filmi Aralık içinde Federal Almanya'nın çeşitli şehirlerinde gösterime giriyor.

Tartışma

KİMIN İÇİN

VE NASIL

BİR TİYATRO?

Azad Can arkadaşın yazısını özetleyerek yayınlıyoruz (YABANEL)

Sanat ve edebiyat denildiğinde hepimizin aklına "Kimin için ve nasıl bir sanat ve edebiyat?" sorusu gelir.

Bu soruya bir çoğumuz sınıfsal bakış açısıyla yaklaşarak, sınıflarüstü bir edebiyat ve sanatın olamayacağı şeklinde cevap veririz. Bu genel doğru tabiki tiyatro sanatı için de geçerlidir.

Tartışma konusu H. Özipek'in Yabanel'de yayınlanan Amatör Tiyatroculuk adlı yazısı olacağından ve yazıda üzerinde durulduğundan gelelim yaygın adı ile "Halk Geceleri"nde sergilenen oyunlara: Bunların hemen hepsi amatör denemelerdir. Bu oyunlar ne epik tiyatronun ne de dramatik tiyatronun özelliklerini öz ve biçim bakımından taşımamakta, kura slogan yarışını aşmamaktadırlar.

Dramatik tiyatro ile epik tiyatro arasındaki farkı Güney dergisinin 14. sayısından bir alıntıyla belirtmek istiyoruz.

"Dramatik tiyatro seyircisini büyümlü bir atmosfere sokar, sahnedeki kahrmanlarla özdeşleştirerek, bir ipoz içinde alıp götürür. Seyirciye karşısındaki olayı, insanları değerlendirmeye, yargılama olanağı vermez. Epik tiyatro ise 'yabancılaştırma efekti' ya da 'yadırgatma etmeni' denilen bir teknikle seyirciyi sahnedeki oyundan bağımsızlaştırır. Ona karşısındaki olayları irdeleme, eleştirme ve yargılama olanağı sağlar. Dramatik tiyatro sahneye getirdiği olayların nesnel ilintilerini hasıraltı ederek, seyirciyi tutkularından yakalayıp götürürken, epik tiyatro, se-

yircinin aklına seslenir, onu eleştirel bir uyanıklık içinde tutar, gördüklerinin gerçek nedeninin araştırılmasını ister. Ve bu nedenleri de oyunun içinde sunar."

İşçi ve öğrenci dernekleri tarafından hazırlanan oyunlarda bunlar yapılıyor mu?

İşte bu soruya verilecek yanıt bizim tiyatro konusundaki görevlerimizi de önümüze koyacaktır. Sanat ve edebiyatın bütün dallarında olduğu gibi, tiyatrodada üzerimize düşen görev, toplumsal bilincin yükselmesine, değişmesine katkıda bulunma görevi, ancak yetkin bir çalışma ile yerine getirilebilir. O halde amatör tiyatroyu epik tiyatro düzeyine yükseltme işiyle karşı karşıyayız.

Yabanel'in 10. ve 11. sayılarında yayınlanan H. Özipek arkadaşın yazısında amatör tiyatrolara getirdiği eleştirilere genel olarak katılıyoruz. Bir de şunu eklemek gerekiyor. Bu oyunlarda sadece Türkiye toplumu konu ediliyor. Türkiye'de ise çoğunlukla köylülerin, kır proleterlerinin, yarı proleterlerin ya da şehir küçük burjuvazisinin yaşamaları konu alınıyor. Bu konular da doğru bir anlayışla tiyatro kurallarına uygulanarak işlenmediğinden hayatın kendinden koparılıyor, slogan savaşı meydana dönüyor sahne. Oysa özellikle son zamanlarda yabancıların zorlaşan iş ve yaşam koşulları, politik yapıları, gelecek çıkmazları vs. gibi somut sorunlardan yola çıkan onlarca oyun konusu işlenmeyi bekliyor. Ham maden yığına gibi bekliyor işçisini, ustasını.

Görüşümüze göre bu hatalar, derneklerde tiyatro yapan arkadaşların bizzat kendilerinin genel olarak tiyatro, özel olarak da epik tiyatroyu bilmediklerinden kaynaklanıyor.

Ya bu oyunları halk gecelerinde sergileyen teşkilatlar? Onların yayın organları ne yapıyor bu olanlar karşısında? Neden iyimser övgülerle geçiştiriyorlar yıllardır böyle önemli konuları? Yoksa onlar da mı yeterli bilgiye sahip değiller, genel olarak tiyatro, özel olarak epik tiyatro hakkında? Kitlelerini, oyuncularını, oyun yazarlarını, teknik kadrolarını yetiştirmek, geliştirmek onların görevi değil mi?

Yazımızın sonunda kısaca H. Özipek arkadaşın adı geçen yazısında doğru bulmadığımız bir iki noktaya da değinmek istiyoruz.

O, amatör tiyatroların yetersizliğinden şikayet ederken, profesyonel tiyatroya karşı çıkıyor. "Seyircinin çok yukarısında oyunlar" oynanmamalı diyor. Seyirciyi ilkokul öğrencisi gören bir anlayış bu. Aynı anlayışın başka bir ifadesi arkadaşın bitiş cümlesinde okunuyor. "Daha faydalı bir amatör tiyatroculuk için ileri!"

Sosyalist gerçekçi sanat, tiyatro konusunda bununla yetinebilir mi? Elbette hayır! O halde cümle mutlaka değiştirilmelidir. "Tiyatromuzu amatörlikten kurtarmak için ileri!" diye yazmalıyız o cümleyi. Tabii ki bu şartların zorlamasından doğan amatör tiyatronun düzeltilmemesi, desteklenmemesi anlamını taşımaz.

Bir de arkadaş "Almanya'nın yeni işçileri tiyatronun T'sinden bile habersizdirler." diyor. Bu anlayış yukarda değindiğimiz gurupların anlayışından etkilenmiştir. Adama sorarlar. Ne verdin, ne istiyorsun? Bu köylü kökenli "Almanya'nın yeni işçileri" tiyatroyu nerden, nasıl öğrenecekler? Kafa yormaya degecek bir soru değil mi bu?

BİR KEZ DAHA...

Değerli okurlar, sanatçılar ve arkadaşlar,

YABANEL yayınlandığından bugüne dek sürekli olarak bir çağrıyı yineliyor. "İçerik ve maddi olarak destek olalım" diyor. Fakat yazık ki, bu çağırılar gerekli ilgiyi görmüyor. Yeterli desteği hissetmiyoruz. Bir vurdum duymazlık almış gidiyor başını...

Somut bir hesap yaparsak, bugüne kadar YABANEL'de yetmiş civarında yazar, ozan ya da amatör arkadaşın yazı, kari-katür veya şiirleri yayınlandı. En azından bu arkadaşlar çevrelerinde üçer kişiyi abone etmiş olsalardı, bugün ikiyüzon YABANEL abonesi olması gerekirdi. Bir de arkadaşlarımız, dost ve okurlarımız katılsaydı bu kampanyaya kim bilir nasıl bir sonuca varırdık? Bu görev hala bizleri beklemiyor mu?

Diğer yandan yurtdışında yüzlerce sanatçı, edebiyat meraklısının yaşadığı gerçeğini gözönüne alırsak, onların da YABANEL'de yayınlanabilecek bir yığın eserlerinin olduğunu düşünmek zor değildir. "İşte dergi. Neden yazmıyorlar?"

YABANEL'E ALMANCA SAYFALAR
EKLİYORUZ

İhtiyaç üzerine önümüzdeki sayıdan itibaren YABANEL'e Almanca sayfalar açma kararı aldık. Yazar ve ozan arkadaşların ellerindeki yapıtların Almancalarını da göndermeleri bu sayfaların zenginleşmesini sağlayacak. Ayrıca tercüme konusunda yardımda bulunabilecek dostlardan da haber bekliyoruz.

ENVER GÖKÇE ŞİİR YARIŞMASINA KATILMA SÜRESİ UZATILDI

Yılbaşında sonuçlandırmayı düşündüğümüz ENVER GÖKÇE ŞİİR YARIŞMASI'na katılma süresini 28 Şubat 1983 tarihine kadar uzatıyoruz. Bu süre zarfında daha fazla ozan arkadaşın yarışmaya katılmasını sağlamayı düşünüyoruz.

KATILMA ŞARTLARI

- Şiirlerin konuları serbest
- En az iki, en çok üç şiirle yarışmaya katılınabilir.
- Katılanlar rumuz kullanmalı, esas ad ve rumuzlar ayrı bir zarfla YABANEL-YARIŞMA Postfach 110 321 1000 Berlin 61

adresine postalanmalıdır.

İlk üç sırayı alanlar ödüllendirilecek İlk on sıraya girenler Yabanel'de yayınlanacaklar.

Başarı dileklerimizle...
Dostça selamlar...

YABANEL

KENDİMİZ ÜZERİNE

1/

Gülmemiz azaldı

Ellerimize kuşlar yuva mı yapsın
Alın yazımız mı değişsin
İçiçe geçmiş sokaklar mı değişsin

Gülmemiz azaldı

Sendikalar bundan böyle
Grevler bundan böyle
Davullar çalınmayacak
Halaylara durulmayacak
Ağızlardan gürül gürül türküler
zinhar ha, çalınmayacak

Gülmemiz azaldı

Diyorum ya size

Fabrika kapıları
Tezgah başları
Erken emeklilikleri mi
Yüreğimize sevinç katacak

Gülmeyi unuttuk

Bundan böyle

Diyorum ya size

2/

Baharlar gelir geçer
Kokusunu duymadan

Günler gelir geçer
Odalardan dışarı çıkmadan

Yıllar gelir geçer
Hesapları bitiremeden

E-5 yolunda
Şimdi bizimkiler
Yüklenip gaza
Bir an önce memlekete
Girmek isterler

Dili yok ki gecelerin
İçinde yitip gittiği evlerin

Elleri yok ki günlerin
Yüreğin çektiği kederin

Fabrikaların önü çiçek
Ardı gömüt

Bizi yalnız bir boşluğa bırakmışlar
Bir varmış
Bir yokmuş
Olmuşuz

GÜLTEKİN ENLİRE

ONUR
TOPLUMSAL TARİH VE KÙLTÜR
VAKFI